

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
JEAN RICHARD DE LA TOUR
prednesené 19. októbra 2023¹

Vec C-352/22

A.

za účasti:

Generalstaatsanwaltschaft Hamm

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Oberlandesgericht Hamm (Vyšší krajský súd Hamm, Nemecko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Spoločná azylová politika – Rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca prijaté členským štátom – Utečenec, ktorý sa po tomto rozhodnutí zdržiava v inom členskom štáte – Žiadosť o vydanie podaná treťou krajinou pôvodu utečenca, adresovaná členskému štátu bydliska – Smernica 2011/95/EÚ – Článok 21 ods. 1 – Smernica 2013/32/EÚ – Článok 9 ods. 2 a 3 – Účinok rozhodnutia o priznaní postavenia utečenca v rámci konania o vydaní – Článok 78 ods. 2 ZFEÚ – Spoločný európsky azylový systém – Neexistencia zásady vzájomného uznávania rozhodnutí o priznaní postavenia utečenca medzi členskými štátmi – Článok 18 a článok 19 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie – Ochrana utečenca pred vydaním – Zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia“

I. Úvod

1. Už sa konštatovalo, že „utečenecké právo a právo v oblasti vydávania udržiavajú dlhodobé, pevné a komplexné vzťahy“². Napriek tomu sa tieto dve oblasti medzinárodného práva nezlučujú a každá z nich postupne nadobudla „svoju vlastnú normatívnu autonómiu“³, pričom treba prihliadať na medzinárodné právo v oblasti ľudských práv⁴, ktoré v právnej oblasti hlboko zakotvilo zásadu zákazu vyhostenia alebo vrátenia.⁵

¹ Jazyk prednesu: francúzština.

² Pozri CHETAIL, V.: Les relations entre le droit de l'extradition et le droit des réfugiés: étude de l'article 1F(B) de la convention de Genève du 28 juillet 1951. In: CHETAIL, V., LALY-CHEVALIER, C.: *Asile et extradition – Théorie et pratique de l'exclusion du statut de réfugié*. Bruxelles: Bruylant, 2014, s. 65 – 91, predovšetkým s. 65. Tento autor vysvetľuje, že „z historického hľadiska právo v oblasti vydávania formovalo právne kategórie utečeneckého práva po dlhom normatívnom procese, ktorý vyvrcholil v 19. storočí... Zo skutkového aj právneho hľadiska bol azyl dlho koncipovaný v medzištátnych vzťahoch ako výnimka z pravidla vydávania. Zásada zákazu vydávania osôb zodpovedných za politické trestné činy predstavovala vtedy najviditeľnejší prejav azylu, kde odmietnutie vydania vyjadrovalo ochranu priznanú utečencovi jeho hostiteľským štátom“. Na základe toho „zásada zákazu vydávania za politický trestný čin predstavuje v mnohých ohľadoch koncepčný a normatívny vzorec toho, čo sa neskôr stalo medzinárodným utečeneckým právom. Jej prínos je dvojaký. Týka sa dvoch základných konceptov súčasného utečeneckého práva, ktorými sú definícia utečenca a zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia“.

³ Pozri CHETAIL, V.: c. d., s. 66. Uvedené dve oblasti práva „majú už samostatné právne základy, špecifické konania a svoj vlastný účel“.

⁴ Pozri, pokiaľ ide o ochranu základných práv v oblasti vydávania, COSTA, M. J.: Human Rights. In: *Extradition Law: Reviewing Grounds for Refusal from the Classic Paradigm to Mutual Recognition and Beyond*. Leiden: Brill Nijhoff, 2019, s. 73 – 114.

⁵ Pozri CHETAIL, V.: c. d., s. 89.

2. Okrem toho, ako uviedol Vysoký komisár OSN pre utečencov (UNHCR)⁶, „medzinárodná ochrana utečencov a uplatňovanie trestného práva sa navzájom nevylučujú. Dohovor o právnom postavení utečencov z r. 1951... a jeho Protokol z roku 1967 nechránia utečencov alebo žiadateľov o azyl, ktorí spáchali trestný čin, pred trestným stíhaním a medzinárodné utečenecké právo nezakazuje ich vydanie za každých okolností... Pokiaľ je však osoba, ktorej sa týka žiadosť o vydanie..., utečencom alebo žiadateľom o azyl, je potrebné zohľadniť jej osobitné potreby z hľadiska ochrany“.

3. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania ponúka Súdnemu dvoru príležitosť spresniť vzťah medzi pravidlami práva Únie v oblasti medzinárodnej ochrany a právomocou členských štátov v oblasti vydávania s cieľom zohľadniť osobitné potreby ochrany osoby, ktorá má postavenie utečenca v inom členskom štáte, ako je ten, ktorý je poverený posúdiť žiadosť o vydanie, ktorá sa jej týka.

4. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 9 ods. 2 a 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany⁷ a článku 21 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany⁸.

5. Prejednávaná vec vznáša citlivú otázku, či rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca prijaté jedným členským štátom má záväzný účinok pre ostatné členské štáty v tom zmysle, že sú viazané týmto rozhodnutím a nemôžu sa teda od neho odchyliť. Táto otázka má podstatný význam pre celý spoločný európsky azylový systém. Kládne sa tu v kontexte žiadosti o vydanie, ktorú turecké orgány adresovali nemeckým orgánom na účely trestného stíhania tureckého štátneho príslušníka, ktorý sa trvalo zdržiava v Nemecku, ktorému predtým talianske orgány priznali postavenie utečenca z dôvodu nebezpečenstva politického prenasledovania v Turecku.

6. Súdny dvor má teda rozhodnúť, či rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca prijaté jedným členským štátom má podľa práva Únie záväzný účinok v rámci konania o vydaní vedeného v inom členskom štáte v tom zmysle, že orgán príslušný viesť toto konanie bude povinný odmietnuť vydať osobu dovedy, kým bude toto rozhodnutie platné.

7. V týchto návrhoch vysvetlím dôvody, pre ktoré sa domnievam, že hoci rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca prijaté v jednom členskom štáte nemá pri súčasnom stave práva Únie záväzný účinok pre orgán poverený posúdením žiadosti o vydanie v inom členskom štáte, platí, že konanie o vydaní musí byť vedené pri dodržaní práva na azyl zakotveného v článku 18 Charty základných ľudských práv Európskej únie⁹ a v širšej rovine zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia, zaručenej

⁶ Pozri Usmernenie o vydávaní a medzinárodnej ochrane utečencov, apríl 2008, ďalej len „usmernenie UNHCR“ (bod 2).

⁷ Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 60.

⁸ Ú. v. EÚ L 337, 2011, s. 9.

⁹ Ďalej len „Charta“.

ako základné právo v tom istom článku Charty, v spojení s článkom 33 Dohovoru o právnom postavení utečencov¹⁰, ktorý bol doplnený Protokolom týkajúcim sa právneho postavenia utečencov¹¹ (ďalej len „Ženevský dohovor“), ako aj v článku 19 ods. 2 Charty.¹²

II. Právny rámec

A. Medzinárodné právo

1. Ženevský dohovor

8. Ženevský dohovor stanovuje vo svojom článku 33 ods. 1:

„Žiadny zmluvný štát nevyhostí utečenca akýmkoľvek spôsobom alebo ho nevráti na hranice území, na ktorých by jeho život alebo jeho osobná sloboda boli ohrozené z dôvodov jeho rasy, náboženstva, národnosti, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zastávania určitých politických názorov.“

2. Európsky dohovor o vydávaní

9. Vzťahy medzi Spolkovou republikou Nemecko a Tureckou republikou v oblasti vydávania osôb sú upravené v Európskom dohovore o vydávaní¹³. Článok 3 ods. 1 a 2 tohto Dohovoru stanovuje:

„1. Vydanie nebude povolené, pokiaľ trestný čin, pre ktorý sa o vydanie žiada, považuje dožiadaná strana za politický trestný čin alebo trestný čin, ktorý s politickým trestným činom súvisí.

2. Rovnaké pravidlo sa použije, pokiaľ má dožiadaná strana vážne dôvody sa domnievať, že žiadosť o vydanie pre všeobecný trestný čin bola podaná na účel/na účely/s cieľom stíhať alebo potrestať danú osobu z dôvodov jej rasy, náboženstva, národnosti alebo politických názorov alebo že postavenie tejto osoby by pre niektorý z týchto dôvodov mohlo vyvolať predpojatosť.“

B. Právo Únie

1. Smernica 2011/95

10. Článok 11 smernice 2011/95 stanovuje prípady, v ktorých štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátneho občianstva stratia postavenie utečenca. Článok 12 tejto smernice sa týka prípadov vylúčenia z postavenia utečenca.

¹⁰ Podpísaný v Ženeve 28. júla 1951 [Zbierka zmlúv Organizácie Spojených národov, zv. 189, s. 150, č. 2545 (1954)] a nadobudol účinnosť 22. apríla 1954.

¹¹ Uzavretý v New Yorku 31. januára 1967 a nadobudol účinnosť 4. októbra 1967.

¹² Pozri najmä rozsudok zo 6. júla 2023, Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Utečenec, ktorý sa dopustil závažného trestného činu) [C-663/21, ďalej len „rozsudok Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Utečenec, ktorý sa dopustil závažného trestného činu)“, EU:C:2023:540, bod 49 a citovaná judikatúra].

¹³ Podpísaný v Paríži 13. decembra 1957 (Séria zmlúv Rady Európy, č. 24).

11. V súlade s článkom 13 tejto smernice „členské štáty priznajú postavenie utečenca štátnemu príslušníkovi tretej krajiny alebo osobe bez štátneho občianstva, ktorí sú oprávnení ako utečenci v súlade s kapitolami II a III“.

12. Článok 14 tejto smernice sa týka „zrušenia, ukončenia alebo odmietnutia obnovenia postavenia utečenca“.

13. Článok 21 smernice 2011/95 s názvom „Ochrana pred vyhostením alebo vrátením“ v odseku 1 stanovuje:

„Členské štáty rešpektujú zásadu zákazu vrátenia alebo vyhostenia v súlade so svojimi medzinárodnými záväzkami.“

2. Smernica 2013/32

14. Článok 9 smernice 2013/32, nazvaný „Právo zostať v členskom štáte počas posudzovania žiadosti“, stanovuje:

„1. Žiadateľom musí byť umožnené zostať v členskom štáte výlučne na účely konania dovtedy, kým rozhodujúci orgán neprijme rozhodnutie v súlade s konaním na prvom stupni stanoveným v kapitole III. Uvedené právo zostať na danom území nezakladá nárok na povolenie na pobyt.

2. Členské štáty môžu urobiť výnimku len v prípade, ak osoba podá následnú žiadosť podľa článku 41, alebo ak príslušnú osobu podľa situácie odovzdajú alebo vydajú buď inému členskému štátu, ako sú povinné na základe európskeho zatýkacieho rozkazu... alebo inak, alebo tretej krajine alebo medzinárodným trestným súdom.

3. Členský štát môže vydať žiadateľa do tretej krajiny podľa odseku 2 len vtedy, keď sú príslušné orgány presvedčené, že výsledkom rozhodnutia o vydaní nebude priame alebo nepriame vyhostenie alebo vrátenie v rozpore so záväzkami tohto členského štátu podľa medzinárodného práva a práva Únie.“

C. Nemecké právo

15. Ustanovenie § 6 ods. 2 Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (zákon o medzinárodnej právnej pomoci v trestných veciach) z 23. decembra 1982¹⁴ v znení uplatniteľnom na okolnosti sporu vo veci samej (ďalej len „IRG“) znie:

„Vydanie je vylúčené, ak existujú závažné dôvody domnievať sa, že v prípade vydania bude požadovaná osoba stíhaná alebo potrestaná z dôvodu jej rasy, náboženstva, národnosti, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zastávania určitých politických názorov, alebo že situácia tejto osoby by sa z ktoréhokoľvek z týchto dôvodov zhoršila.“

¹⁴ BGBl. 1982 I, s. 2071.

16. Ustanovenie § 6 Asylgesetz (zákon o azyle) z 26. júna 1992¹⁵ v znení uverejnenom 2. septembra 2008¹⁶, naposledy zmenené zákonom z 9. júla 2021,¹⁷ stanovuje:

„Rozhodnutie o žiadosti o azyl je záväzné vo všetkých veciach, v ktorých je relevantné udelenie azylu alebo poskytnutie medzinárodnej ochrany podľa § 1 ods. 2. Toto ustanovenie sa neuplatňuje na konanie o vydávaní osôb, ani na konanie stanovené v § 58a Aufenthaltsgesetz [zákon o pobyte cudzincov¹⁸].“

III. Skutkové okolnosti sporu vo veci samej a prejudiciálna otázka

17. A. je turecký štátny príslušník kurdskej národnosti. Z Turecka odcestoval v priebehu roka 2010.

18. Talianske orgány konečným rozhodnutím z 19. mája 2010 priznali A. postavenie utečenca z dôvodu, že bol vystavený nebezpečenstvu politického prenasledovania tureckými orgánmi z dôvodu jeho podporovania Strany kurdských pracujúcich (PKK). Toto postavenie je platné do 25. júna 2030.

19. A. sa od júla 2019 trvalo zdržiava v Nemecku.

20. Na základe zatýkacieho rozkazu vydaného tureckým súdom 3. júna 2020 bolo voči A. vyhlásené pátranie Medzinárodnej organizácie kriminálnej polície (Interpol) s cieľom jeho zadržania na účely jeho vydania na trestné stíhanie za úmyselnú vraždu. Vytyka sa mu, že 9. septembra 2009 v Bingöli (Turecko) po slovnej hádke so svojím otcom a bratom vystrelil zo strelnej zbrane, pričom trafil svoju matku. Matka zomrela v nemocnici na následky svojich zranení.

21. A. bol zadržaný v Nemecku 18. novembra 2020 a od 23. novembra 2020 bol umiestnený do vydávacej väzby, a to až do 14. apríla 2022.

22. Uznesením z 2. novembra 2021 Oberlandesgericht Hamm (Vyšší krajský súd Hamm, Nemecko), ktorý je vnútroštátnym súdom v prejednávanej veci, vyhlásil vydanie A. do Turecka za prípustné. Podľa tohto súdu sa nevyskytla prekážka vydania podľa § 6 ods. 2 IRG a článku 3 ods. 1 a 2 Európskeho dohovoru o vydávaní. Tento súd sa vzhľadom na tvrdenia, ktoré uvádza A., a dokumenty, ktoré predložil, ako aj na skutočnosti, ktoré mu boli oznámené, pokiaľ ide o azylové konanie v Taliansku, totiž domnieva, že neexistujú vážne dôvody domnievať sa, že žiadosť o vydanie, ktorá bola odôvodnená nepolitickým trestným činom, bola podaná na účely stíhania alebo potrestania A. za politické názory, alebo že by sa jeho situácia v prípade vydania mohla z týchto dôvodov zhoršiť.

23. Rozhodnutie talianskych orgánov o priznaní postavenia utečenca nebráni vydaniu A. do Turecka. Ide totiž o dve samostatné konania, ktoré môžu viesť k rozdielnym rozhodnutiam. Hoci rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca nemá v súlade s nemeckým právom záväzný účinok pre vydávacie konanie, mohlo by predstavovať indíciu na účely samostatného skúmania podmienok uvedených v § 6 ods. 2 IRG a v článku 3 ods. 1 a 2 Európskeho dohovoru o vydávaní.

¹⁵ BGBl. 1992 I, s. 1126.

¹⁶ BGBl. 2008 I, s. 1798.

¹⁷ BGBl. 2021 I, s. 2467.

¹⁸ BGBl. 2008 I, s. 162.

24. Vnútroštátny súd tak vypracoval svoje vlastné posúdenie nebezpečenstva politického prenasledovania voči A. vzhľadom na situáciu v Turecku. Na základe skutočností, ktoré mal k dispozícii, považoval za dôveryhodné ubezpečenie dané tureckými orgánmi, podľa ktorých v prípade vydania A. do Turecka bude v konaní vedenom proti A. zaručené jeho právo na spravodlivý proces. Tento súd sa okrem toho domnieva, že v prípade vydania A. do Turecka A. nebude vystavený vážnemu a konkrétnemu nebezpečenstvu politického prenasledovania, na základe čoho tomuto vydaniu nebráni ani zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia podľa článku 33 Ženevského dohovoru.

25. Toto uznesenie zrušil Bundesverfassungsgericht (Spolkový ústavný súd, Nemecko) pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti, ktorú podal A. Ako v podstate vyplýva z uznesenia tohto súdu z 30. marca 2022, Oberlandesgericht Hamm (Vyšší krajský súd Hamm) sa neobrátil na Súdny dvor s prejudiciálnou otázkou, ktorá je relevantná na účely rozhodnutia sporu vo veci samej a nová, a to konkrétne s otázkou, či to, že talianske orgány priznali A. postavenie utečenca, je podľa práva Únie záväzné vo vzťahu k vydávaciemu konaniu vedenému v Nemecku a tým nevyhnutne bráni jeho vydaniu do Turecka.¹⁹

26. V nadväznosti na vrátenie veci pred Oberlandesgericht Hamm (Vyšší krajský súd Hamm) tento musí znovu rozhodnúť o žiadosti o vydanie. Uvedený súd zdôrazňuje, že otázka uvedená v predchádzajúcom bode, o ktorej Súdny dvor zatiaľ nerozhodol, je v právnej náuke kontroverzná.

27. Časť náuky podporuje záväzný účinok rozhodnutia o priznaní postavenia utečenca v rámci vydávacieho konania. Z článku 9 ods. 2 a 3 smernice 2013/32, ktorý stanovuje možnosť vydať žiadateľa o medzinárodnú ochranu do tretej krajiny pod podmienkou, že príslušné orgány sú presvedčené, že výsledkom rozhodnutia o vydaní nebude priame alebo nepriame vyhostenie alebo vrátenie, vyvodzuje, že od okamihu, keď existuje rozhodnutie členského štátu o priznaní postavenia utečenca, vydanie osoby s týmto postavením nie je podľa práva Únie viac prípustné. Ustanovenie § 6 druhá veta zákona o azyle by sa teda malo vykladať v súlade s právom Únie. Okrem toho táto časť náuky uvádza, že smernice 2011/95 a 2013/32 stanovujú osobitné pravidlá pre zánik, vylúčenie alebo zrušenie postavenia utečenca.²⁰ Pokiaľ by rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca nemalo záväzný účinok v rámci konania o vydaní a ak by teda bolo možné odpovedať kladne na žiadosť o vydanie utečenca, ktorý bol za utečenca uznaný orgánmi iného členského štátu, došlo by k obchádzaniu týchto pravidiel.

28. Na druhej strane podľa inej časti právnej náuky sa normotvorca Únie domnieval, že azylové a vydávacie konanie sú navzájom nezávislé, čo znamená, že rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca nemôže mať záväzný účinok v rámci vydávacieho konania. Mohol by totiž uplynúť dlhý časový úsek medzi rozhodnutím o priznaní postavenia utečenca a začatím vydávacieho konania, takže situácia by sa mohla podstatne zmeniť. Toto konanie by mohlo predstavovať prvú príležitosť preskúmať dôvody vylúčenia z postavenia utečenca, ktoré by mohli odôvodniť zrušenie tohto postavenia. Pokiaľ by bol rozhodnutiu o priznaní postavenia utečenca priznaný záväzný účinok v rámci vydávacieho konania, muselo by predtým začať konanie o zrušení tohto postavenia, čo smernica 2011/95 nevyžaduje. Bolo by však potrebné zabezpečiť dodržiavanie zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia v súlade s článkom 21 ods. 1 smernice 2011/95.

¹⁹ Vnútroštátny súd spresňuje, že ak by mal na túto otázku odpovedať kladne, keďže by potom bolo potrebné vychádzať z toho, že A. hrozí nebezpečenstvo politického prenasledovania, existovala by prekážka vydania v súlade s ustanoveniami § 6 ods. 2 IRG a článku 3 ods. 2 Európskeho dohovoru o vydávaní. Toto vydanie by preto malo byť zamietnuté.

²⁰ Vnútroštátny súd v tejto súvislosti cituje články 11, 12 a 14 smernice 2011/95, ako aj články 44 a 45 smernice 2013/32.

29. Vnútroštátny súd sa pripája k tomuto poslednému výkladu a okrem toho potvrdzuje posúdenia, ktoré boli vykonané v jeho uznesení z 2. novembra 2021.

30. Zdôrazňuje, že azylové a vydávacie konanie sú navzájom nezávislé. Smernice 2011/95 a 2013/32 neobsahujú žiadne výslovné ustanovenie, ktoré by stanovovalo záväzný účinok rozhodnutia o priznaní postavenia utečenca v rámci vydávacieho konania.

31. Uznanie tohto účinku by navyše znamenalo, že v prípade zistenia nových skutočností počas vydávacieho konania, ktoré by odôvodňovali odlišné posúdenie nebezpečenstva politického prenasledovania, ktorému je vystavená vyžiadaná osoba, by bolo potrebné počkať, kým orgán členského štátu, v ktorom bolo priznané postavenie utečenca, v prípade potreby pristúpi k odňatiu tohto postavenia. Tým by sa predĺžilo vydávacie konanie, čo by bolo nezlučiteľné so zásadou urýchlenia uplatniteľnou predovšetkým v prípade, keď sa dotknutá osoba nachádza vo vydávacej väzbe.

32. Vnútroštátny súd okrem toho zdôrazňuje, že v súlade s legitímnym cieľom zabrániť beztrestnosti uznaným Súdny dvorom²¹ je názor, že napriek priznaniu postavenia utečenca členským štátom je vydanie vyžiadanej osoby do tretej krajiny jej pôvodu možné v rozsahu, v akom toto vydanie neodporuje medzinárodnému právu ani právu Únie, najmä článku 18 a článku 19 ods. 2 Charty. Ak nemecké právo v tejto súvislosti teoreticky umožňuje začať trestné stíhanie proti vyžiadanej osobe bez vydania, toto stíhanie by v praxi nebolo možné vzhľadom na neexistenciu disponibilných dôkazov, pokiaľ ide o skutkové okolnosti, ktoré sa stali v Turecku, čo by mohlo viesť k beztrestnosti vyžiadanej osoby.

33. Za týchto podmienok Oberlandesgericht Hamm (Vyšší krajský súd Hamm) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúcu prejudiciálnu otázku:

„Má sa článok 9 ods. 2 a 3 [smernice 2013/32] v spojení s článkom 21 ods. 1 [smernice 2011/95] vykladať v tom zmysle, že na základe povinnosti výkladu vnútroštátneho práva v súlade s právom Únie vyplývajúcej z práva Únie (článok 288 ods. 3 ZFEÚ a článok 4 ods. 3 ZEÚ) je konečné rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca v zmysle [Ženevského dohovoru] osobe v inom členskom štáte... záväzné pre konanie o vydaní v dožiadanom členskom štáte, v tom zmysle, že v dôsledku tohto priznania právneho postavenia utečenca je vydanie osoby tretiemu štátu alebo štátu pôvodu povinne vylúčené, až kým uznanie za utečenca nebude zrušené alebo kým neuplynie doba jeho platnosti?“

34. Písomné pripomienky predložili A., nemecká a talianska vláda, ako aj Európska komisia.

35. Pojednávanie sa konalo 12. júna 2023 za prítomnosti A., nemeckej a talianskej vlády, ako aj Komisie.

IV. Analýza

36. Vnútroštátny súd svojou prejudiciálnou otázkou žiada Súdny dvor o spresnenie vzťahu medzi pravidlami práva Únie v oblasti medzinárodnej ochrany a právomocou členských štátov v oblasti vydávania. Konkrétnejšie ide o definovanie účinku, ktorý vyvoláva rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca prijaté členským štátom v prospech určitej osoby, na konanie o vydaní, ktoré

²¹ Tento súd odkazuje na rozsudok z 2. apríla 2020, Ruska Federácia (C-897/19 PPU, ďalej len „rozsudok Ruska Federácia“, EU:C:2020:262, bod 60 a citovaná judikatúra).

je vedené v inom členskom štáte voči tejto osobe, v prípade, že žiadosť o vydanie podal tretí štát, z ktorého táto osoba utiekla. Ide o záväzný účinok voči orgánu členského štátu, ktorý posudzuje žiadosť o vydanie, na základe čoho by bol tento orgán pri svojom posúdení viazaný týmto rozhodnutím, alebo toto rozhodnutie predstavuje len skutočnosť, ktorú musí uvedený orgán vziať do úvahy? Vyžaduje kladná odpoveď na žiadosť o vydanie predchádzajúce zrušenie postavenia utečenca? Vnútroštátny súd v tejto súvislosti odkazuje na článok 9 ods. 2 a 3 smernice 2013/32 a na článok 21 ods. 1 smernice 2011/95, ku ktorým považujem za relevantné doplniť článok 78 ods. 2 ZFEÚ, ako aj článok 18 a článok 19 ods. 2 Charty.

37. Na úvod pripomínam, že v prípade neexistencie medzinárodného dohovoru medzi Úniou a dotknutým tretím štátom v tejto oblasti, v danom prípade Tureckom, pravidlá v oblasti vydávania patria do právomoci členských štátov, pričom tieto členské štáty sú povinné vykonávať túto právomoc v súlade s právom Únie.²²

38. Okrem toho v rozsahu, v akom A. získal postavenie utečenca v Taliansku v súlade s pravidlami sekundárneho práva Únie v oblasti medzinárodnej ochrany a v akom následne uplatnil svoje právo pohybu a pobytu v inom členskom štáte ako v tom, ktorý mu priznal postavenie utečenca²³, sa na situáciu, o ktorú ide vo veci samej, vzťahuje právo Únie. Vyplýva z toho, že ustanovenia Charty, predovšetkým jej článok 18 a článok 19 ods. 2, sa majú uplatňovať v rámci posúdenia žiadosti o vydanie, o ktorú ide vo veci samej.

39. Ako vyplýva z článku 6 zákona o azyle, talianske rozhodnutie priznávajúce A. postavenie utečenca nemá záväzné účinky v rámci konania o vydaní vedenému v Nemecku a nemusí teda automaticky viesť k odmietnutiu vydania. Okrem toho, to isté by platilo aj v prípade, ak by išlo o rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca prijaté nemeckým orgánom.

40. Vnútroštátny súd svojou prejudiciálnou otázkou vyzýva Súdny dvor, aby uviedol, či podľa práva Únie má byť postup odlišný. Inak povedané, treba prijať záver, že právo Únie ukladá členskému štátu, aby odmietol vydať osobu dovtedy, kým má táto osoba postavenie utečenca, ktoré jej priznal iný členský štát?

41. Účastníci konania a iné zainteresované strany sa zhodujú v tom, že existencia rozhodnutia o priznaní postavenia utečenca v jednom členskom štáte musí zohrávať významnú úlohu v rámci konania o vydaní vedeného v inom členskom štáte. Nezhoda existuje len v súvislosti s presným rozsahom účinkov, ktorý treba priznať tomuto rozhodnutiu.

42. Na účely odpovede na otázku, či rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca prijaté jedným členským štátom má záväzný účinok v rámci konania o vydaní vedeného v inom členskom štáte je potrebné spresniť povinnosti, ktoré má tento druhý členský štát v situácii, na ktorú sa vzťahuje právo Únie.

43. Ako som už uviedol vyššie, článok 18 a článok 19 ods. 2 Charty sa majú uplatňovať v rámci posúdenia žiadosti o vydanie, o ktorú ide vo veci samej. Dožiadanému členskému štátu tak prislúcha overiť, že vydanie neporuší základné práva vyžiadanej osoby, predovšetkým tie, ktoré sú uvedené v týchto ustanoveniach.

²² Pozri rozsudok Ruska Federacija (bod 48).

²³ Zdá sa, že zo skutočností uvedených nemeckou vládou na pojednávaní vyplýva, že ide o dlhodobý pobyt podľa smernice Rady 2003/109/ES z 25. novembra 2003 o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré sú osobami s dlhodobým pobytom (Ú. v. EÚ L 16, 2004, s. 44; Mím. vyd. 19/006, s. 272), zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2011/51/EÚ z 11. mája 2011 (Ú. v. EÚ L 132, 2011, s. 1) (ďalej len „smernica 2003/109“). Táto posledná uvedená smernica rozšírila pôsobnosť smernice 2003/109 na osoby, ktorým sa poskytla medzinárodná ochrana.

44. Podľa článku 18 Charty „právo na azyl sa zaručuje dodržiavaním pravidiel [Ženevského dohovoru] a v súlade [so Zmluvami]“. Okrem toho podľa článku 19 ods. 2 Charty „nikto nesmie byť vystáňovaný, vyhostený ani vydaný do štátu, v ktorom existuje vážne riziko, že bude vystavený trestu smrti, mučeniu alebo inému neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu“.

45. Právo na azyl je zaručené na základe zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia, zakotvenej v článku 33 ods. 1 Ženevského dohovoru. V práve Únie je táto zásada zaručená ako základné právo v článku 18 Charty v spojení s článkom 33 tohto dohovoru, ako aj v článku 19 ods. 2 Charty.²⁴ Povinnosť dodržiavať túto zásadu vyplýva členským štátom aj z článku 21 ods. 1 smernice 2011/95. Ako uvádza UNHCR, „zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia, ktorá zakazuje nútený návrat utečencov na územie, kde by mohli čeliť prenasledovaniu, je základným kameňom systému medzinárodnej ochrany utečencov“²⁵.

46. Súdny dvor od svojho rozsudku zo 6. septembra 2016, Petruhhin²⁶, opakovane rozhodol, že v prípade, že dožiadaný členský štát zamýšľa vydať osobu, na ktorú sa vzťahuje právo Únie, na žiadosť tretej krajiny, tento členský štát musí overiť, či vydanie neporuší práva zaručené Chartou, najmä jej článok 19 ods. 2²⁷. Členské štáty totiž nemôžu nariadiť odsun, vydať alebo vyhostiť cudzinca, keď existujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že daná osoba bude v krajine, do ktorej má byť vrátená, vystavená skutočnému nebezpečenstvu zaobchádzania zakázaného článkom 4 a článkom 19 ods. 2 Charty, ktoré absolútnym spôsobom zakazujú mučenie či neľudské a ponižujúce zaobchádzanie alebo trest bez ohľadu na konanie dotknutej osoby, ako aj vyhostenie do štátu, v ktorom existuje vážne riziko, že táto osoba bude vystavená takémuto zaobchádzaniu.²⁸ Právo Únie stanovuje v tomto smere vyššiu úroveň medzinárodnej ochrany utečencov, ako je ochrana, ktorú zaručuje Ženevský dohovor, ktorý umožňuje v prípadoch uvedených v jeho článku 33 ods. 2 vyhostenie alebo vrátenie utečenca do krajiny, v ktorej by bol ohrozený jeho život alebo osobná sloboda.²⁹

47. Dožiadanému členskému štátu tiež prislúcha zaručiť účinné využívanie práva zakotveného v článku 18 Charty.³⁰ Pokiaľ sa vyžiadaná osoba dovoľávať postavenia utečenca, čo treba podľa Súdneho dvora odlíšiť od postavenia utečenca³¹, tento článok bráni tomu, aby bola vydaná do krajiny, v ktorej jej hrozí nebezpečenstvo prenasledovania.

²⁴ Pozri najmä rozsudok Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Utečenec, ktorý sa dopustil závažného trestného činu) (bod 49 a citovaná judikatúra).

²⁵ Pozri usmernenie UNHCR (bod 8).

²⁶ C-182/15, EU:C:2016:630.

²⁷ Pozri rozsudky zo 6. septembra 2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630, bod 60); z 13. novembra 2018, Raugėvicius (C-247/17, EU:C:2018:898, bod 49); Ruská Federácia (body 63 a 64); zo 17. decembra 2020, Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Vydanie na Ukrajinu) (C-398/19, EU:C:2020:1032, bod 45), ako aj z 22. decembra 2022, Generalstaatsanwaltschaft München (Žiadosť o vydanie do Bosny a Hercegoviny) (C-237/21, EU:C:2022:1017, bod 55).

²⁸ Pozri najmä rozsudok Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Utečenec, ktorý sa dopustil závažného trestného činu) (bod 36 a citovaná judikatúra).

²⁹ Pozri najmä rozsudok Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Utečenec, ktorý sa dopustil závažného trestného činu) (bod 38 a citovaná judikatúra).

³⁰ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. júna 2023, Komisia/Maďarsko (Vyhlásenie o úmysle pred podaním žiadosti o azyl) (C-823/21, EU:C:2023:504, bod 52).

³¹ Pozri rozsudok zo 14. mája 2019, M a i. (Odňatie postavenia utečenca) (C-391/16, C-77/17 a C-78/17, ďalej len „rozsudok M a i. (Odňatie postavenia utečenca)“, EU:C:2019:403). K tomuto aspektu sa vrátim v nasledujúcich úvahách.

48. Zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia teda bráni tomu, aby členský štát vydal do tretej krajiny štátneho príslušníka, ktorý získal postavenie utečenca v inom členskom štáte, do krajiny, v ktorej existujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že v prípade vydania bude tento štátny príslušník vystavený skutočnému nebezpečenstvu zaobchádzania v rozpore s článkom 18 alebo článkom 19 ods. 2 Charty.³²

49. Je dožiadaný členský štát pri svojom skúmaní smerujúcim k určeniu, či je zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia dodržaná, viazaný rozhodnutím o priznaní postavenia utečenca prijatým iným členským štátom, na základe čoho by mal povinne odmietnuť vydať osobu dovtedy, kým táto osoba požíva toto postavenie?

50. Nemyslím si to, a to z dvoch hlavných dôvodov.

51. Po prvé v rozsahu, v akom právo Únie pri súčasnom stave svojho vývoja nestanovuje vzájomné uznávanie rozhodnutí o priznaní postavenia utečenca medzi členskými štátmi, považujem za vylúčené, aby rozhodnutie tohto typu prijaté jedným členským štátom mohlo mať záväzný účinok v rámci konania o vydaní vedeného v inom členskom štáte (časť A).

52. Po druhé konanie o vydaní a konanie o zrušení postavenia utečenca predstavujú dve samostatné konania, na základe čoho vydanie nemôže podliehať predchádzajúcemu zrušeniu postavenia utečenca vyžiadanej osoby, ale podlieha autonómnej a aktualizovanému preskúmaniu dodržiavania zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia príslušným orgánom v oblasti vydávania (časť B).

53. Rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca prijaté členským štátom však predstavuje osobitne vážnu skutočnosť, na ktorú treba prihliadať v rámci konania o vydaní, ktoré je vedené v inom členskom štáte (časť C). Domnievam sa tiež, že toto konanie musí byť vedené pri dodržiavaní zásady lojálnej spolupráce uvedenej v článku 4 ods. 3 ZEÚ na účely zabezpečenia koherentnosti rozhodnutí prijatých členskými štátmi v rámci priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti (ďalej len „PSBS“), čo predpokladá výmenu informácií medzi príslušnými orgánmi v oblasti vydávania a azylu (časť D).

A. O neexistencii zásady vzájomného uznávania rozhodnutí o priznaní postavenia utečenca medzi členskými štátmi

54. Otázka, či rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca prijaté jedným členským štátom má záväzný účinok v rámci konania o vydaní vedeného v inom členskom štáte, úzko súvisí s otázkou o existencii alebo neexistencii zásady vzájomného uznávania rozhodnutí o priznaní postavenia utečenca medzi členskými štátmi.

³² Pozri analogicky rozsudok Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Utečenec, ktorý sa dopustil závažného trestného činu) (bod 50 a citovaná judikatúra). V rámci konania o vydaní sa overenie dodržiavania zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia odôvodňuje skutočnosťou, že osoba, o ktorej vydanie sa žiada za nepolitický trestný čin, môže byť politicky prenasledovaná, napríklad ak sú trestné stíhania iba dôvodom alebo zámenkou na jej prenasledovanie z dôvodu charakteristík, ktoré sú relevantné pre azyl.

55. Súdny dvor sa okrem prejednávanej veci bude musieť k tejto otázke vyjadriť v rámci troch iných vecí, ktoré sú v súčasnosti prejednávané.³³ Hoci sa prejednávaná vec v porovnaní s týmito tromi vecami radí do odlišného kontextu, ktorým je vydávanie, vo všetkých štyroch veciach vyvstáva otázka týkajúca sa toho, či v jednom členskom štáte má na základe zásady vzájomnej dôvery prípadne záväzný účinok rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca prijaté v inom členskom štáte. Súdny dvor má teda v týchto veciach spresniť rámec voľnej úvahy, ktorou disponuje jednak orgán poverený posúdením žiadosti o medzinárodnú ochranu, jednak orgán poverený posúdením žiadosti o vydanie, za existencie rozhodnutia o priznaní postavenia utečenca, ktoré bolo predtým prijaté v inom členskom štáte.

56. Súdny dvor vyzval na pojednávaní účastníkov konania a iné zainteresované strany, aby sa vyjadrili k tejto citlivej problematike.

57. Podobne ako nemecká vláda a Komisia sa domnievam, že právo Únie pri súčasnom stave svojho vývoja nestavuje zásadu vzájomného uznávania, medzi členskými štátmi, rozhodnutí o priznaní postavenia utečenca.³⁴

58. Ako v podstate tvrdila talianska vláda, ktorá podporuje vzájomné uznávanie týchto rozhodnutí, je síce pravda, že by bolo možné usúdiť, že zmysel spoločného európskeho azylového systému svedčí v prospech tohto uznávania, čo by znamenalo, že rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca prijaté jedným členským štátom by malo byť záväzné pre orgány iných členských štátov.

59. Článok 78 ods. 2 písm. a) ZFEÚ totiž stanovuje prijatie opatrení týkajúcich sa spoločného európskeho azylového systému, ktorý zahŕňa jednotný štatút azylu pre štátnych príslušníkov tretích krajín, platný v celej únii. Ako to potvrdzuje odôvodnenie 3 smernice 2011/95, tento systém, ktorého súčasťou je tak táto smernica, ako aj smernica 2013/32, je založený na plnom a komplexnom uplatňovaní Ženevského dohovoru a zabezpečení toho, že nikto nebude vrátený tam, kde by mohol byť znovu vystavený prenasledovaniu.³⁵

³³ Ide o veci Bundesrepublik Deutschland (Účinok rozhodnutia o priznaní postavenia utečenca) (C-753/22); El Baheer (C-288/23) a Cassen (C-551/23). Tieto tri veci vychádzajú zo žiadostí o medzinárodnú ochranu podaných štátnymi príslušníkmi tretích krajín alebo osobami bez štátneho občianstva, ktorým bolo priznané postavenie utečenca v inom členskom štáte, a to v Helénskej republike. V takejto situácii by členský štát, ktorému bola podaná nová žiadosť, mohol využiť možnosť stanovenú v článku 33 ods. 2 písm. a) smernice 2013/32 vyhlásiť túto žiadosť za neprípustnú z dôvodu predchádzajúceho priznania postavenia utečenca iným členským štátom. Táto možnosť však musí byť vylúčená v súlade s judikatúrou Súdneho dvora, pokiaľ je dotknutá osoba vystavená vážnemu riziku, že v tomto druhom členskom štáte bude predmetom neľudského a ponižujúceho zaobchádzania, ktoré je v rozpore s článkom 4 Charty, z dôvodu predvídateľných životných podmienok, ktorým bude vystavená [pozri rozsudok z 19. marca 2019, Ibrahim a i. (C-297/17, C-318/17, C-319/17 a C-438/17, EU:C:2019:219, body 83 až 94), ako aj uznesenie z 13. novembra 2019, Hamed a Omar (C-540/17 a C-541/17, neuvverejnené, EU:C:2019:964, body 34 až 36)]. Príslušný orgán členského štátu, ktorému je predložená nová žiadosť, sa teda nemôže opierať o článok 33 ods. 2 písm. a) smernice 2013/32 na účely jej zamietnutia z dôvodu neprípustnosti. Tento orgán teda musí považovať túto žiadosť za prípustnú a meritórne o nej rozhodnúť. V každej z týchto vecí sa vnútroštátny súd pýta Súdneho dvora na to, či podľa pravidiel režimu spoločného európskeho azylového systému daný orgán musí pristúpiť k autonómnemu posúdeniu novej žiadosti, alebo či je povinný priznať žiadateľovi postavenie utečenca bez overenia hmotnoprávných podmienok tejto ochrany, a to na základe samotnej skutočnosti, že iný členský štát už tomuto žiadateľovi priznal toto postavenie.

³⁴ Pokiaľ ide o toto konštatovanie, pozri najmä uznesenie Európskeho parlamentu z 12. apríla 2016 o situácii v Stredozemí a potrebe holistického prístupu EÚ k migrácii [2015/2095 (INI)], bod 39. V prospech vývoja práva Únie v tejto súvislosti pozri European Council on Refugees and Exiles: *Protected across borders: Mutual recognition of asylum decisions in the EU – ECRE's assessment of legal provisions and practice on mutual recognition, and its recommendations for reforms to create a status „valid throughout the Union“*, 2016. Pozri tiež RASCHE, L.: *Un nouveau départ dans la politique d'asile de l'UE* dostupné na tejto internetovej stránke: <https://institutdelors.eu/wp-content/uploads/2020/10/7-MIGRATION-Rasche-FR.pdf>, s. 5. Vzájomné uznávanie rozhodnutí o priznaní postavenia utečenca je určite neoddeliteľne spojené s výraznejšou harmonizáciou podmienok a konaní na tento účel: pozri v tejto súvislosti návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady prednesený 13. júla 2016 o normách pre podmienky, ktoré musia spĺňať štátni príslušníci tretej krajiny alebo osoby bez štátnej príslušnosti na poskytnutie medzinárodnej ochrany, pre jednotné postavenie utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a pre obsah poskytovanej ochrany, a ktorým sa mení smernica Rady 2011/109/ES z 25. novembra 2003, pokiaľ ide o postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny, ktorí sú osobami s dlhodobým pobytom [COM(2016) 466 final].

³⁵ Pozri rozsudok M a i. (Odňatie postavenia utečenca) (bod 80 a citovaná judikatúra).

60. Navyše spoločný európsky azylový systém je založený na zásade vzájomnej dôvery,³⁶ ktorá sama predstavuje základ a podmienku zásady vzájomného uznávania. Podľa Súdneho dvora zásada vzájomnej dôvery ukladá každému z členských štátov, aby vychádzal z toho, že okrem výnimočných okolností všetky ostatné členské štáty dodržia právo Únie a najmä základné práva týmto právom uznané.³⁷

61. Preto sa v rámci spoločného európskeho azylového systému musí uplatniť domnienka, že zaobchádzanie vyhradené žiadateľom o medzinárodnú ochranu je v každom členskom štáte v súlade s požiadavkami Charty, Ženevského dohovoru, ako aj Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.³⁸ Platí to najmä pri uplatnení článku 33 ods. 2 písm. a) smernice 2013/32³⁹, ktorý je v rámci spoločného azylového konania zavedeného touto smernicou vyjadrením zásady vzájomnej dôvery.⁴⁰

62. Okrem toho v súlade s pravidlami stanovenými nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov⁴¹, o tejto žiadosti rozhoduje jeden členský štát. Okrem toho, spoločný európsky azylový systém stanovuje, aby boli v širokej miere uplatňované rovnaké pravidlá posudzovania žiadostí bez ohľadu na to, ktorý členský štát bude zodpovedný za toto posudzovanie.⁴² Treba tiež uviesť, že hlavným cieľom smernice 2011/95, tak ako vyplýva z článku 1 tejto smernice a z jej odôvodnenia 12 je zabezpečiť, aby členské štáty uplatňovali spoločné kritériá na identifikáciu osôb, ktoré skutočne potrebujú medzinárodnú ochranu, a zaručiť minimálnu úroveň výhod pre tieto osoby vo všetkých členských štátoch.⁴³

63. Toto uplatňovanie spoločných pravidiel a kritérií by mohlo mať za prirodzený následok existenciu zásady vzájomného uznávania rozhodnutí o priznaní postavenia utečenca medzi členskými štátmi, čo by znamenalo, že tieto rozhodnutia by boli záväzné pre orgány všetkých týchto štátov. To by mohlo viesť k zabráneniu rozhodujúcemu orgánu odchyliť sa od záveru, ku ktorému dospel orgán, ktorý predtým priznal osobe postavenie utečenca v inom členskom štáte. Tým by sa tiež mohlo zabrániť orgánu rozhodujúcemu o žiadosti o vydanie odpovedať na túto žiadosť kladne, keďže základnou myšlienkou je, že povolením vydať osobu, ktorej bolo priznané postavenie utečenca v inom členskom štáte, by tento orgán *de facto* zbavil danú osobu tohto postavenia.

³⁶ Pozri rozsudok z 22. februára 2022, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Celistvosť rodiny – Už priznaná ochrana) (C-483/20, EU:C:2022:103, bod 37).

³⁷ Pozri najmä rozsudok z 22. februára 2022, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Celistvosť rodiny – Už priznaná ochrana) (C-483/20, EU:C:2022:103, bod 28 a citovaná judikatúra).

³⁸ Podpísaný v Ríme 4. novembra 1950.

³⁹ Pripomínam, že podľa tohto ustanovenia môže členský štát považovať žiadosť o medzinárodnú ochranu za neprípustnú, ak iný členský štát poskytol túto ochranu.

⁴⁰ Pozri najmä rozsudok z 22. februára 2022, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Celistvosť rodiny – Už priznaná ochrana) (C-483/20, EU:C:2022:103, bod 29 a citovaná judikatúra).

⁴¹ Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 31.

⁴² Pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. decembra 2013, *Abdullahi* (C-394/12, EU:C:2013:813, body 54 a 55). Ako Súdny dvor rozhodol v tomto rozsudku, „pravidlá uplatňujúce sa na žiadosti o azyl boli v širokej miere zosúladené na úrovni Únie, a to naposledy najmä smernicami 2011/95 a 2013/32“ (bod 54). Podľa Súdneho dvora z toho vyplýva, že „žiadosť žiadateľa o azyl bude preskúmaná v širokom rozsahu na základe tých istých pravidiel bez ohľadu na to, ktorý členský štát bude zodpovedný za preskúmanie tejto žiadosti“ (bod 55).

⁴³ Pozri rozsudky zo 6. júla 2023, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Obzvlášť závažný trestný čin) (C-402/22, EU:C:2023:543, bod 36), ako aj zo 6. júla 2023, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Utečenec, ktorý sa dopustil závažného trestného činu) (C-8/22, EU:C:2023:542, bod 42).

64. Treba však konštatovať, že normotvorca Únie stanovením zásady vzájomného uznávania rozhodnutí o priznaní postavenia utečenca medzi členskými štátmi a spresnením podmienok uplatnenia tejto zásady ešte v celom rozsahu nekonkretizoval cieľ, ku ktorému smeruje článok 78 ods. 2 písm. a) ZFEÚ, ktorým je jednotný azylový systém pre štátnych príslušníkov tretích krajín platný v celej Únii. Primárne právo Únie tak stanovuje postupné zavedenie spoločného európskeho azylového systému, ktorý sa musí vykonávať po etapách, aby z dlhodobého hľadiska viedlo k jednotnému azylovému postaveniu platnému v celej Únii.⁴⁴ Ako tvrdia nemecká vláda a Komisia, spoločný európsky azylový systém je predmetom postupného vytvárania a prislúcha iba normotvorcovi Únie rozhodnúť o prípadnom priznaní záväzného cezhraničného účinku rozhodnutiam o priznaní postavenia utečenca.

65. V tomto smere treba zdôrazniť, že hoci vzájomná dôvera je nevyhnutným základom vzájomného uznávania rozhodnutí prijatých príslušnými orgánmi členských štátov v rámci PSBS, táto dôvera však nie je dostatočná, ak ju nesprevádza výslovné ustanovenie primárneho práva alebo výslovný zámer normotvorcu Únie uložiť členským štátom povinnosť tohto uznania. V tejto súvislosti nenachádzam v smerniciach 2011/95 a 2013/32 žiadnu výslovnú zmienku o zásade vzájomného uznávania rozhodnutí o udelení medzinárodnej ochrany medzi členskými štátmi. Uvádzam tiež, že pokiaľ má tento normotvorca zámer stanoviť takúto zásadu v oblasti patriacej do PSBS, robí to výslovným spôsobom.⁴⁵

66. Okrem toho uvádzam, že Európsky súd pre ľudské práva takisto usúdil, že vzájomné uznávanie rozhodnutí v oblasti azylu nemá automatický charakter.⁴⁶

67. Z vyššie uvedených skutočností podľa mňa vyplýva, že rozhodujúci orgán členského štátu, ktorému je podaná žiadosť o medzinárodnú ochranu a ktorý sa rozhodol nevyužiť možnosť, ktorú mu ponúka článok 33 ods. 2 písm. a) smernice 2013/32 považovať túto žiadosť za neprípustnú, ak bola medzinárodná ochrana poskytnutá iným členským štátom,⁴⁷ nie je viazaný rozhodnutím o priznaní postavenia utečenca prijatým iným členským štátom. Tento orgán teda musí posúdiť túto žiadosť z vecného hľadiska v súlade s ustanoveniami smerníc 2011/95 a 2013/32 a overiť, či žiadateľ spĺňa vecné podmienky poskytnutia tejto ochrany vykonaním samostatného posúdenia, ktorého výsledok nemôže byť vopred určený rozhodnutím o priznaní postavenia utečenca, ktorý

⁴⁴ Pozri najmä odôvodnenie 6 nariadenia č. 604/2013, odôvodnenia 7 a 9 až 11 smernice 2011/95, ako aj odôvodnenia 4 a 12 smernice 2013/32.

⁴⁵ Pozri napríklad smernicu Rady 2001/40/ES z 28. mája 2001 o vzájomnom uznávaní rozhodnutí o vyhostení štátnych príslušníkov tretích krajín (Ú. v. ES L 149, 2001, s. 34), ktorej cieľom je podľa jej článku 1 ods. 1 „umožniť uznanie rozhodnutia o vyhostení vydaného príslušným orgánom v členskom štáte... proti štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý sa nachádza na území iného členského štátu“. Okrem toho pravidlo v trestnoprávnej oblasti, podľa ktorého členské štáty vykonávajú každý európsky zatykač na základe zásady vzájomného uznávania, nie je iba odvodené od zásady vzájomnej dôvery, ale je predmetom výslovnej zmienky v článku 1 ods. 2 rámcového rozhodnutia Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (Ú. v. ES L 190, 2002, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 34).

⁴⁶ Napríklad ESLP vo svojom rozsudku z 10. decembra 2020, *Shiksaitov v. Slovensko* (CE:ECHR:2020:1210JUD005675116, § 68 až 75), na tvrdenie sťažovateľa, podľa ktorého bola väzba nezákonná v miere, v akej vzhľadom na jeho postavenie utečenca získané vo Švédsku nemohol byť vydaný slovenskými orgánmi, odpovedal, že tieto orgány neboli viazané priznaním tohto postavenia, ktoré mohli najmä znovu preskúmať z hľadiska prípadnej uplatniteľnosti doložky o vylúčení.

⁴⁷ V spojení s odôvodnením 43 smernice 2013/32, ktoré stanovuje, že členské štáty by v zásade mali posúdiť všetky žiadosti z vecnej stránky, článok 33 ods. 1 tejto smernice stanovuje výnimku konkretizovanú vyčerpávajúcím zoznamom dôvodov neprípustnosti uvedenom v článku 33 ods. 2 tejto smernice: pozri Agentúra Európskej únie pre azyl (AUEA): *Analyse juridique: Les procédures d'asile et le principe de non-refoulement*. 2018, s. 113. Podľa Súdneho dvora možnosť vyhlásiť žiadosť za neprípustnú podľa článku 33 ods. 2 písm. a) smernice 2013/32 sa vysvetľuje najmä významom zásady vzájomnej dôvery, vyjadrením ktorej je toto ustanovenie: pozri rozsudky z 22. februára 2022, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Celistvosť rodiny – Už priznaná ochrana)* (C-483/20, EU:C:2022:103, body 29 a 37), ako aj z 1. augusta 2022, *Bundesrepublik Deutschland (Dieťa utečencov narodené mimo hostiteľského štátu)* (C-720/20, EU:C:2022:603, bod 50). Ide o výnimku z povinnosti členských štátov posúdiť všetky žiadosti o medzinárodnú ochranu z vecnej stránky: pozri v tejto súvislosti rozsudok z 22. februára 2022, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Celistvosť rodiny – Už priznaná ochrana)* (C-483/20, EU:C:2022:103, body 24 a 25), ako aj návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Pikamäe vo veci *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Celistvosť rodiny – Už priznaná ochrana)* (C-483/20, EU:C:2021:780, bod 63).

predtým prijal iný členský štát. Žiadne ustanovenie smernice 2011/95 alebo smernice 2013/32 totiž neukladá členským štátom povinnosť priznať osobe postavenie utečenca len z dôvodu, že iný členský štát už tejto osobe priznal toto postavenie.

68. Ten istý záver podľa môjho názoru platí, ak sa členský štát nachádza v situácii, ktorá mu pri uplatnení judikatúry vyplývajúcej z rozsudku z 19. marca 2019, Ibrahim a i.⁴⁸, bráni využiť možnosť stanovenú v článku 33 ods. 2 písm. a) smernice 2013/32, a to vyhlásiť žiadosť o medzinárodnú ochranu za neprípustnú.⁴⁹ V tejto súvislosti uvádzam, že ani táto smernica, ani smernica 2011/95 nestanovujú výnimku z povinnosti členského štátu posúdiť žiadosť o medzinárodnú ochranu z dôvodu, že iný členský štát priznal osobe postavenie utečenca, pokiaľ táto žiadosť nemôže byť považovaná za neprípustnú.

69. Toto riešenie je v súlade s pravidlom, podľa ktorého sa priznanie postavenia utečenca alebo medzinárodnej ochrany uskutoční po úplnom a aktuálnom individuálnom preskúmaní potreby medzinárodnej ochrany. Z článku 4 ods. 1 druhej vety smernice 2011/95 a z článku 10 ods. 2 a 3 smernice 2013/32 totiž vyplýva, že v spolupráci so žiadateľom členský štát vykoná primerané posúdenie žiadosti individuálnym, objektívnym a nestranným spôsobom na základe presných a aktuálnych informácií. Ak z tohto posúdenia vyplýva, že žiadateľ spĺňa minimálne normy stanovené právom Únie na priznanie postavenia utečenca alebo doplnkovej ochrany, keďže spĺňa podmienky stanovené v kapitolách II a III alebo v kapitolách II a V smernice 2011/95, členské štáty sú s výhradou prípadov vylúčenia stanovených touto smernicou povinné, vzhľadom na články 13 a 18 tejto smernice a s výhradou doložiek o vylúčení v nej stanovených, priznať požadovanú medzinárodnú ochranu. Tieto štáty pritom nemajú v tejto súvislosti žiadnu diskrečnú právomoc.⁵⁰ Okrem toho v súlade s tým, čo je uvedené v odôvodnení 12 smernice 2011/95, postavenie utečenca je určené osobám, ktoré „skutočne potrebujú medzinárodnú ochranu“.

70. Z vyššie uvedeného vyplýva, že orgány členského štátu, v ktorom bola podaná žiadosť o medzinárodnú ochranu, nie sú povinné priznať žiadateľovi postavenie utečenca bez vecného preskúmania tejto žiadosti na účely overenia, či sú splnené hmotnoprávne podmienky priznania medzinárodnej ochrany uvedené smernicou 2011/95.

71. Tento výklad je podporený cieľom spočívajúcim v obmedzení sekundárneho pohybu,⁵¹ ktorý by mohol byť podporený, ak by sa osoby s postavením medzinárodnej ochrany v jednom členskom štáte mohli spoliehať na skutočnosť, že rozhodnutie, ktoré im priznáva túto ochranu, má tiež záväzný účinok pre orgány iných členských štátov.

72. Dodávam, že možnosť stanovená členským štátom v článku 3 smernice 2011/95 posúdiť žiadosti o medzinárodnú ochranu a priznať postavenie utečenca za výhodnejších podmienok, ako sú tie, ktoré sú stanovené touto smernicou, sa môže zdať nezlučiteľná s existenciou vzájomného

⁴⁸ C-297/17, C-318/17, C-319/17 a C-438/17, EU:C:2019:219, body 83 až 94.

⁴⁹ Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Pikamäe vo veci Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Celistvosť rodiny – Už priznaná ochrana) (C-483/20, EU:C:2021:780, bod 64). Domnievam sa však, ako vysvetlím v nasledujúcich úvahách v kontexte vydávacieho konania, že rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca prijaté členským štátom pri uplatnení spoločných kritérií predstavuje osobitne vážnu indíciu nebezpečenstva prenasledovania a že teda musí byť z tohto dôvodu a v duchu vzájomnej dôvery zohľadnené orgánom, ktorý vedie nové konanie.

⁵⁰ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 29. júla 2019, Torubarov (C-556/17, EU:C:2019:626, bod 50).

⁵¹ Pozri odôvodnenie 13 smernice 2011/95 a odôvodnenie 13 smernice 2013/32. Pokiaľ ide o tento cieľ, pozri najmä rozsudok z 10. decembra 2020, Minister for Justice and Equality (Žiadosť o medzinárodnú ochranu v Írsku) (C-616/19, EU:C:2020:1010, body 51 a 52).

uznávania rozhodnutí o priznaní tohto postavenia.⁵² Ako uviedla nemecká vláda na pojednávaní, ak sa uzná, že kladné rozhodnutie v oblasti azylu musí byť tiež uznané inými členskými štátmi, ten, kto prijal toto rozhodnutie, by týmto členským štátom mohol nanútiť svoje výhodnejšie ustanovenia.

73. Všetky tieto skutočnosti ma teda vedú k záveru, že právo Únie nestanovuje pri súčasnom stave svojho vývoja vzájomné uznávanie rozhodnutí o priznaní postavenia utečenca medzi členskými štátmi. Vyplýva z toho, že toto rozhodnutie prijaté jedným členským štátom nemôže mať záväzný účinok pre orgány iného členského štátu, ktoré majú rozhodovaciu právomoc.

74. Domnievam sa, že ak orgán členského štátu, ktorý má právomoc posúdiť žiadosť o medzinárodnú ochranu vo vzťahu k osobe, ktorá už získala postavenie utečenca v inom členskom štáte, nie je viazaný posúdením tohto druhého štátu z dôvodu neexistencie záväzného účinku rozhodnutia o priznaní tohto postavenia, podľa práva Únie to nemôže byť inak pokiaľ ide o orgán, ktorý je príslušný posúdiť žiadosť o vydanie. Pri súčasnom stave práva Únie teda neexistuje ani automatický zákaz pre členský štát vydať štátneho príslušníka tretej krajiny do jeho krajiny pôvodu z jediného dôvodu, že tomuto štátnemu príslušníkovi bolo priznané postavenie utečenca v inom členskom štáte.

75. Pokiaľ ide konkrétnejšie o otázku, či má rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca prijaté jedným členským štátom záväzný účinok v rámci konania o vydaní vedenom v inom členskom štáte, ustanovenia sekundárneho práva Únie, ktoré uvádza vnútroštátny súd vo svojej prejudiciálnej otázke, podľa mňa neumožňujú zaujať odlišné stanovisko. Žiadne z týchto ustanovení totiž nezakotvuje ani výslovne nevylučuje tento účinok.

76. Tento súd tak odkazuje na článok 9 smernice 2013/32, ktorého odsek 1 priznáva žiadateľovi o medzinárodnú ochranu právo zostať v členskom štáte počas posudzovania jeho žiadosti. Článok 9 ods. 2 tejto smernice oprávňuje členské štáty stanoviť výnimku z tohto práva v prípadoch, ktoré sú v ňom uvedené, najmä v prípade vydania žiadateľa do tretieho štátu. Toto vydanie vtedy podlieha v súlade s článkom 9 ods. 3 uvedenej smernice podmienke, že orgány dotknutého členského štátu sa presvedčia, že rozhodnutie o vydaní nebude viesť k priamemu alebo nepriamemu vyhosteniu alebo vráteniu v rozpore so záväzkami tohto členského štátu podľa medzinárodného práva a práva Únie.

77. Uvádzam, že tieto ustanovenia sa týkajú iba prípadu vydania počas posudzovania žiadosti o medzinárodnú ochranu, bez reagovania na prípad vydania po poskytnutí tejto ochrany členským štátom. Podľa mňa sa preto z toho nedá vyvodiť záver v prospech alebo proti záväznému účinku rozhodnutia o priznaní postavenia utečenca v rámci konania o vydaní. Článok 9 ods. 2 a 3 smernice 2013/32 stanovuje výnimku z práva zostať v členskom štáte počas posudzovania žiadosti o medzinárodnú ochranu, pod podmienkou, že bude dodržaná zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia. To sa nedá vykladať ako nemožnosť vydať osobu, keď už došlo k udeleniu medzinárodnej ochrany. Inými slovami, ako správne uvádza nemecká vláda, z výslovnej možnosti pristúpiť k vydaniu osoby počas prebiehajúceho azylového konania nemožno vyvodiť, že by bolo vylúčené pristúpiť k tomu po prijatí rozhodnutia o poskytnutí medzinárodnej ochrany. Navyše skutočnosť, že normotvorca Únie sa nezaoberal touto otázkou pri prepracovaní smernice Rady 2005/85/ES

⁵² V tejto súvislosti článok 3 smernice 2011/95 stanovuje, že „členské štáty môžu zaviesť alebo zachovávať výhodnejšie normy pre určovanie, kto je oprávnený ako utečenec alebo ako osoba oprávnená na doplnkovú ochranu, a pre určenie obsahu medzinárodnej ochrany, pokiaľ sú tieto normy zlučiteľné s touto smernicou“. Navyše podľa článku 5 smernice 2013/32 „členské štáty môžu zaviesť alebo si ponechať priaznivejšie normy pre konania o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany, ak sú tieto normy zlučiteľné s touto smernicou“.

z 1. decembra 2005 o minimálnych štandardoch pre konanie v členských štátoch o priznávaní a odnímaní postavenia utečenca⁵³, ktoré bolo vykonané smernicou 2013/32, naznačuje, že pokiaľ ide o vydávanie, nemal zámer upraviť obdobie po skončení azylového konania.

78. Znenie odseku 2 v spojení s odsekom 3 článku 9 tejto smernice vedie k záveru, že k vydaniu osoby, ktorá žiada o medzinárodnú ochranu, do krajiny pôvodu nemôže dôjsť bez predchádzajúceho vecného posúdenia.⁵⁴ Jediná užitočná skutočnosť v rámci tohto konania, ktorú možno vyvodíť z týchto ustanovení, ktoré v danom prípade iba spresňujú povinnosť, ktorá sa už dá vyvodíť z článku 18 a z článku 19 ods. 2 Charty, je teda tá, že vydanie v prvom rade podlieha dodržiavaniu zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia.

79. Táto zásada je navyše stanovená aj v článku 21 ods. 1 smernice 2011/95, ktorý vnútroštátny súd tiež uvádza vo svojej prejudiciálnej otázke. Ani z tohto ustanovenia však výslovne nevyplýva, že by rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca prijaté členským štátom malo záväzný účinok v rámci konania o vydaní vedenom v inom členskom štáte.

80. Okrem toho treba uviesť, že smernice 2011/95 a 2013/32 neobsahujú žiaden readmisný mechanizmus v členskom štáte, ktorý poskytol medzinárodnú ochranu, ako je ten, ktorý je stanovený v článku 12 ods. 3a a 3b smernice 2003/109, keď sa na štátneho príslušníka tretej krajiny s dlhodobým pobytom v inom členskom štáte, ako je ten, ktorý mu priznal túto ochranu, vzťahuje rozhodnutie o vyhostení. Tieto ustanovenia, ktorých cieľom je podľa odôvodnenia 10 tejto smernice chrániť osobu požívajúcu medzinárodnú ochranu, ktorá nadobudla postavenie osoby s dlhodobým pobytom v členskom štáte, proti vyhosteniu alebo vráteniu, pokiaľ sa tejto osoby týka rozhodnutie o vyhostení z dôvodu stanoveného danou smernicou, nie sú určené na úpravu osobitnej situácie, ktorú predstavuje žiadosť o vydanie. Nemožno sa na ne teda odvolávať pri tvrdení, že priznanie postavenia utečenca štátnemu príslušníkovi tretej krajiny jedným členským štátom by v zásade malo brániť tomu, aby iný členský štát vyhovel žiadosti o vydanie tohto štátneho príslušníka do tejto tretej krajiny dovtedy, kým vyžiadaná osoba má toto postavenie.

81. Neexistencia záväzného charakteru rozhodnutia o priznaní postavenia utečenca prijatého členským štátom v rámci vydávacieho konania vedeného v inom členskom štáte je podporená konštatovaním, podľa ktorého toto konanie a konanie o zrušení postavenia utečenca predstavujú dve samostatné konania, na základe čoho vydanie nemôže byť podriadené predchádzajúcemu zrušeniu postavenia utečenca vyžadanej osoby.

B. Vydávacie konanie a konanie o zrušení postavenia utečenca predstavujú dve samostatné konania: vydanie teda nie je podriadené predchádzajúcemu zrušeniu postavenia utečenca

82. Talianska vláda v podstate tvrdí, že ak by členský štát vydal osobu, ktorá získala postavenie utečenca v inom členskom štáte, predstavovalo by to faktické zrušenie tohto postavenia a obídanie pravidiel stanovených v tejto súvislosti smernicou 2011/95. Toto vydanie je teda podriadené predchádzajúcemu zrušeniu uvedeného postavenia.

83. Články 11, 12 a 14 smernice 2011/95 stanovujú pravidlá týkajúce sa zániku, vylúčenia, ako aj zrušenia, ukončenia alebo odmietnutia obnovenia postavenia utečenca členským štátom, ktorý ho priznal. Podľa tézy zastávanej touto vládou je možné sa domnievať, že vydanie utečenca *de facto* znamená zánik ochrany súvisiacej s týmto postavením. Ak by príslušný orgán členského štátu

⁵³ Ú. v. EÚ L 326, 2005, s. 13.

⁵⁴ Pozri AUEA: *Analyse juridique: Les procédures d'asile et le principe de non-refoulement*. c. d., s. 82.

mohol povoliť vydanie utečenca, ktorý bol za utečenca uznaný v inom členskom štáte, z dôvodu, že v treťom štáte pôvodu mu už nehrozí nebezpečenstvo prenasledovania, v skutočnosti by nahrádzal príslušné orgány tohto iného členského štátu.

84. Vyplýva z toho, že orgán rozhodujúci o žiadosti o vydanie nemôže vyhovieť tejto žiadosti predtým, než od príslušného orgánu členského štátu, ktorý poskytol medzinárodnú ochranu, dosiahne zrušenie tejto ochrany.

85. Nemecká vláda a Komisia pred Súdny dvorom podľa mňa správne zdôraznili rozdiel medzi uznaním za utečenca a postavením utečenca. Osobitne dali dôraz na skutočnosť, že strata postavenia utečenca nevedie nevyhnutne k zániku uznania za utečenca.

86. V tejto súvislosti treba uviesť, že priznanie postavenia utečenca podľa smernice 2011/95 má, ako vyplýva z odôvodnenia 21 tejto smernice, deklaratórnu a nie konštitutívnu povahu.⁵⁵ V systéme zavedenom smernicou 2011/95 tak štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osobu bez štátneho občianstva, ktorí spĺňajú hmotnoprávne podmienky stanovené v kapitole III tejto smernice, možno na základe tohto samotného dôvodu považovať za utečenca v zmysle článku 2 písm. d) uvedenej smernice a článku 1 časti A Ženevského dohovoru.⁵⁶ Uznanie za „utečenca“ v zmysle týchto ustanovení teda nezávisí od formálneho uznania tejto skutočnosti priznaním „postavenia utečenca“ v zmysle článku 2 písm. e) smernice 2011/95 v spojení s článkom 13 uvedenej smernice.⁵⁷

87. Následok tohto rozlišovania medzi postavením utečenca a uznaním za utečenca je to, že okolnosť, že sa dotknutá osoba nachádza v jednej zo situácií uvedených v článku 14 ods. 4 a 5 smernice 2011/95, v ktorých členské štáty môžu zrušiť alebo nepriznať postavenie utečenca, neznamená, že táto osoba prestane spĺňať hmotnoprávne podmienky na jej považovanie za utečenca, ktoré sa týkajú existencie oprávnených obáv z prenasledovania v jej krajine pôvodu.⁵⁸ Zrušenie alebo nepriznanie postavenia utečenca nemá za následok, že dotknutý štátny príslušník tretej krajiny, ktorý spĺňa hmotnoprávne podmienky stanovené v článku 2 písm. d) tejto smernice v spojení s ustanoveniami kapitoly III uvedenej smernice, alebo osoba bez štátnej príslušnosti spĺňajúca takéto hmotnoprávne podmienky, sa nestane alebo prestane byť utečencom v zmysle článku 1 časti A Ženevského dohovoru a teda bude vylúčená z medzinárodnej ochrany, ktorá jej má byť podľa článku 18 Charty zaručená v súlade s uvedeným dohovorom.⁵⁹

88. Treba tiež jasne odlišovať konanie, ktoré môže členský štát priviesť k zrušeniu postavenia utečenca, od konania spočívajúceho v posúdení dodržiavania zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia v rámci konania o vyhostení. V súlade s právom Únie tak príslušný orgán môže byť oprávnený zrušiť postavenie utečenca priznané štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, avšak bez toho, aby bol nevyhnutne oprávnený nariadiť jeho odsun do jeho krajiny pôvodu.⁶⁰ Podľa Súdneho dvora z toho vyplýva, že zrušenie postavenia utečenca podľa článku 14 ods. 4 smernice 2011/95 nemožno považovať za zaujatie stanoviska k odlišnej otázke, či v prípade tejto osoby môže byť nariadený odsun do jej krajiny pôvodu.⁶¹ Preto dôsledky prípadného vrátenia štátneho

⁵⁵ Pozri rozsudok M a i. (Odňatie postavenia utečenca) (bod 85).

⁵⁶ Pozri rozsudok M a i. (Odňatie postavenia utečenca) (bod 86).

⁵⁷ Pozri rozsudok M a i. (Odňatie postavenia utečenca) (bod 92).

⁵⁸ Pozri rozsudok M a i. (Odňatie postavenia utečenca) (bod 98).

⁵⁹ Pozri rozsudok M a i. (Odňatie postavenia utečenca) (bod 100).

⁶⁰ Pokiaľ ide o zrušenie postavenia utečenca podľa článku 14 ods. 4 písm. b) smernice 2011/95, pozri rozsudok Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Utečenec, ktorý sa dopustil závažného trestného činu) (bod 39).

⁶¹ Pokiaľ ide o zrušenie postavenia utečenca podľa článku 14 ods. 4 písm. b) smernice 2011/95, pozri najmä rozsudok Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Utečenec, ktorý sa dopustil závažného trestného činu) (bod 41 a citovaná judikatúra).

príslušníka tretej krajiny do jeho krajiny pôvodu sa nemajú zohľadniť pri prijímaní rozhodnutia o zrušení postavenia utečenca, ale prípadne vtedy, keď príslušný orgán zamýšľa prijať rozhodnutie o návrate voči uvedenému štátnemu príslušníkovi tretej krajiny.⁶²

89. To, ako Súdny dvor rozhodol, pokiaľ ide o prípad zrušenia postavenia utečenca stanovený v článku 14 ods. 4 písm. b) smernice 2011/95 a rozhodnutie o návrate podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území⁶³, je podľa môjho názoru možné rozšíriť na ďalšie prípady zrušenia tohto postavenia, ktoré sú uvedené v článku 14 ods. 3 smernice 2011/95, ktorého písmeno a) špecifikuje prípad, kedy utečenec je alebo mal byť vylúčený z postavenia utečenca v súlade s článkom 12 tejto smernice, ako aj na oblasť vydávania.

90. Rozlíšenie, ktoré treba takto robiť medzi konaním, ktoré môže viesť k zrušeniu postavenia utečenca na jednej strane a konaním smerujúcim k preskúmaniu zlučiteľnosti vydania so zásadou zákazu vyhostenia alebo vrátenia na druhej strane podľa mňa vedie k tomu, že priaznivá odpoveď na žiadosť o vydanie nemôže byť podriadená predchádzajúcemu zrušeniu postavenia utečenca, ktoré bolo priznané vyžadanej osobe. Možno tu dodať požiadavku rýchleho spracovania žiadosti o vydanie, ktorá sa môže zdať nezlučiteľná s predchádzajúcim začatím konania o zrušení postavenia utečenca.⁶⁴

91. Vyplýva z toho, že to nie je postavenie utečenca ako také, ktoré chráni pred vydaním toho, kto má z neho prospech, ale zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia, ktorá je zakotvená v rôznych formách v článku 18 a článku 19 ods. 2 Charty.

92. Je teda možné, že orgán členského štátu, ktorý je príslušný v oblasti vydávania, sa rozhodne prijať rozhodnutie o vydaní vyžadanej osoby, pričom postavenie utečenca, ktoré bolo tejto osobe priznané v inom členskom štáte, nebolo zrušené orgánom, ktorý ho priznal. V rozsahu, v akom je dodržaná zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia, zachovanie tohto postavenia nemôže pri súčasnom stave práva Únie brániť orgánu vydať dotknutú osobu, inak by porušil povinnosti, ktoré mu vyplývajú z Európskeho dohovoru o vydávaní.

93. Na rozdiel od toho, čo tvrdí talianska vláda v rámci tohto konania, pokiaľ sa orgán dožiadaného členského štátu rozhodne vyhovieť žiadosti o vydanie týkajúcej sa osoby, ktorej bolo priznané postavenie utečenca v inom členskom štáte, v rozsahu, v akom sa najmä domnieva, že vydanie tejto osoby nie je v rozpore so zásadou zákazu vyhostenia alebo vrátenia, tento orgán nenahrádza orgán, ktorý je príslušný zrušiť toto postavenie v inom členskom štáte. Iba tento posledný uvedený orgán je totiž v prípade potreby oprávnený rozhodnúť o zániku alebo odňatí postavenia utečenca podľa článkov 11, 12 a 14 smernice 2011/95. Je teda na členskom štáte, ktorý priznal postavenie utečenca, aby zo skutočností uvedených v žiadosti o vydanie a z tých, ktoré boli zozbierané v rámci konania o vydaní, vyvodil dôsledky na zachovanie alebo nezachovanie tohto postavenia.

⁶² Pozri rozsudok Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Utečenec, ktorý sa dopustil závažného trestného činu) (bod 42).

⁶³ Ú. v. EÚ L 348, 2008, s. 98.

⁶⁴ Pozri FORTEAU, M., LALY-CHEVALIER, C.: Les problèmes d'articulation des procédures d'asile, d'extradition et d'entraide judiciaire pénale. In: CHETAIL, V., LALY-CHEVALIER, C.: *Asile et extradition – Théorie et pratique de l'exclusion du statut de réfugié*. c. d., s. 145 až 203, predovšetkým s. 162, ktorí citujú ako príklad rozsudok, ktorý vydal Cour suprême du Canada (Najvyšší súd, Kanada), Németh v. Kanada, 2010 CSC 56, § 30. Nemožno preto prijať výklad uvádzaný talianskou vládou, podľa ktorého by mal orgán rozhodujúci o žiadosti o vydanie na základe zásady lojálnej spolupráce informovať členský štát, ktorý priznal postavenie utečenca, o tejto žiadosti a nechať mu primeranú lehotu na rozhodnutie, či je alebo nie je potrebné zrušiť postavenie utečenca.

94. Neexistuje teda riziko obídienia pravidiel stanovených v týchto článkoch, pretože ako správne zdôraznili nemecká vláda a Komisia, konania o azyle a o vydaní sú navzájom nezávislé a samostatné. Sledujú rozdielne ciele a sú v členských štátoch vedené odlišnými orgánmi. Príslušný orgán v rámci konania o vydaní nerozhoduje o priznaní alebo odňatí postavenia utečenca. V rámci odlišného procesného postupu posudzuje, či existujú prekážky vydania, ako je riziko, že žiadosť o vydanie odôvodnená nepolitickým trestným činom bola podaná na účely stíhania alebo potrestania osoby najmä z dôvodov jej politických názorov, alebo že postavenie tejto osoby by sa z tohto dôvodu mohlo zhoršiť.

95. V rámci tohto odlišného procesného rámca musí orgán príslušný v oblasti vydávania vykonať samostatné a aktualizované preskúmanie dodržania zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia. Hoci totiž rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca prijaté iným členským štátom nemá záväzný účinok pre orgán poverený posúdením žiadosti o vydanie v inom členskom štáte, platí, že konanie o vydaní musí byť vedené pri dodržiavaní práva na azyl zakotveného v článku 18 a článku 19 ods. 2 Charty. Právne záruky, ktoré má k dispozícii osoba vyžiadaná vo veci samej tak podľa článku 3 ods. 1 a 2 Európskeho dohovoru o vydávaní, ako aj § 6 ods. 2 IRG, predstavujú v tejto súvislosti úzku väzbu so zásadou zákazu vyhostenia alebo vrátenia.⁶⁵ O vydaní teda možno rozhodnúť len vtedy, ak zanikla potreba medzinárodnej ochrany. Právo v oblasti vydávania tým, že zaručuje ochranu vyžiadanej osoby pred vyhostením alebo vrátením, nie je iba „právom represie“⁶⁶, ale tiež, podobne ako utečenecké právo, „právom ochrany“.

96. Preto to, či postavenie utečenca, ktoré bolo už skôr priznané, ešte je alebo nie je platné v čase rozhodovania o žiadosti o vydanie, nemení nič na povinnosti orgánu, ktorý je poverený rozhodnúť o tejto žiadosti, a to aby overil, či zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia bráni alebo nebráni vydaniu vyžiadanej osoby. Inak povedané, overenie dodržania tejto zásady má samostatný charakter a patrí do právomoci orgánu povereného rozhodnúť o žiadosti o vydanie, bez toho, aby od neho mohol upustiť, a to aj v prípade predchádzajúceho zrušenia postavenia utečenca.⁶⁷

97. Dodávam, že v rozsahu, v akom je orgán členského štátu, ktorý je príslušný rozhodovať o žiadosti o vydanie, povinný vykonať autonómne a aktualizované preskúmanie dodržiavania zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia, považujem to za nezlučiteľné so záväzným účinkom rozhodnutia o priznaní postavenia utečenca prijatého orgánom iného členského štátu. Tento záväzný účinok by totiž viedol k zániku diskrečnej právomoci, ktorú musí mať orgán príslušný v oblasti vydávania. Okrem toho aktualizované posúdenie dodržiavania zásady zákazu vyhostenia

⁶⁵ Pozri usmernenie UNHCR (bod 5). Ako uvádza UNHCR, „vo veciach vydávania týkajúcich sa utečenca alebo žiadateľa o azyl ponúkajú niektoré zásady a ustanovenia práva v oblasti vydávania právne záruky dotknutej osobe. Vyžiadaná osoba si môže napríklad uplatňovať zásadu špeciality; obmedzenia opätovného vydania zo žiadajúceho štátu do tretieho štátu; možnosť povoliť vydanie za podmienky, že vyžiadaná osoba sa bude môcť vrátiť do vyžiadaného štátu po skončení trestného konania alebo po výkone svojho trestu; pravidlo o zákaze vydávania za politické trestné činy; alebo iné zvyčajné dôvody odmietnutia vydania, najmä tie, ktoré sa týkajú trestu smrti alebo pojmov spravodlivosti a rovnosti. „Doložky o diskriminácii“, podľa ktorých možno vydanie odmietnuť, ak je žiadané z politických dôvodov alebo s cieľom prenasledovania alebo diskriminácie, sú novším vývojom práva v oblasti vydávania“ (bod 5). Pozri tiež FORTEAU, M., LALY-CHEVALIER, C.: c. d., poznámka pod čiarou 46, kde sa uvádza, že podľa Tribunal fédéral suisse (Švajčiarsky federálny súd) a Cour suprême du Canada (Najvyšší súd, Kanada) článok 3 ods. 2 Európskeho dohovoru o vydávaní predstavuje konkrétny výraz zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia, zahrnutej do práva utečencov v kontexte práva vydávania. Pozri v rovnakom zmysle CHETAIL, V.: c. d., kde sa uvádza, že „je nutné konštatovať paralelu medzi týmto ustanovením a definíciou utečenca uvedenou v článku 1A(2) Ženevskeho dohovoru. Tento článok sa však líši od [tohto dohovoru] v dvoch smeroch. Európsky dohovor [o vydávaní] neprevzal pojem ‚príslušnosť k určitej sociálnej skupine‘, považovaný za príliš nejasný. Na základe tejto výhrady je článok 3(2) naopak širší ako definícia utečenca, a to v rozsahu, v akom nevyklučuje páchatelov závažného nepolitického trestného činu a chráni vyžiadanú osobu, pokiaľ by sa jej situácia mohla zhoršiť z jedného z vyššie uvedených dôvodov a nielen kvôli nebezpečenstvu prenasledovania“ (s. 79).

⁶⁶ Aby sme prevzali pojmy, ktoré použil CHETAIL, V.: c. d., s. 66.

⁶⁷ Všeobecnejšie možno pozorovať posilnenie preskúmania dodržiavania zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia. Pozri v tejto súvislosti CHETAIL, V.: c. d., kde sa zdôrazňuje, že ak existuje skutočné riziko týrania alebo neľudského či ponižujúceho zaobchádzania v štáte určenia, „zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia nie je... iba prekážkou vydania za existencie tohto rizika v dožiadanom členskom štáte. Neutralizuje tiež následky vylúčenia z postavenia utečenca, ktoré už nie je synonymom vyhostenia do krajiny pôvodu“ (s. 90).

alebo vrátenia by bolo nemožné, ak by bol tento orgán viazaný posúdením, ktoré už predtým, často aj o niekoľko rokov skôr, prijal orgán príslušný v oblasti azylu v inom členskom štáte. Treba mať tiež na pamäti, že žiadosť o vydanie môže odhaliť nové skutočnosti, ktoré môžu odôvodniť odlišné posúdenie nebezpečenstva prenasledovania znášaného vyžiadanou osobou.

98. Napriek tomu nepochybne existuje vzťah na jednej strane medzi konaním o vydaní, v rámci ktorého treba overiť, či článok 18 a článok 19 ods. 2 Charty nebránia vydaniu vyžiadanej osoby do jej krajiny pôvodu, a na druhej strane konaním, ktoré viedlo k predchádzajúcemu priznaniu postavenia utečenca tej istej osobe. V dôsledku toho, hoci z dôvodov, ktoré som uviedol, rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca prijaté jedným členským štátom nezaväzuje orgán iného členského štátu, ktorý má rozhodnúť o žiadosti o vydanie, platí, že toto rozhodnutie musí byť daným orgánom náležite zohľadnené v rámci jeho preskúmania dodržiavania zásady zákazu vyhodenia alebo vrátenia.

C. Rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca predstavuje osobitne závažnú skutočnosť, ktorá musí byť zohľadnená orgánom príslušným v oblasti vydávania

99. Problematikou týkajúcou sa zohľadnenia rozhodnutia o priznaní postavenia utečenca v rámci konania o vydaní sa už Súdny dvor zaoberal v predchádzajúcej veci, ktorá nastolila otázku týkajúcu sa vydania členským štátom do Ruskej federácie v prípade rusko-islandského štátneho príslušníka, ktorému bol poskytnutý azyl na Islande pred nadobudnutím štátneho občianstva tohto štátu. Ide o vec, v ktorej bol vydaný rozsudok Ruska Federacija.

100. Súdny dvor v tomto rozsudku najmä rozhodol, že dožiadaný členský štát musel preskúmať, či vydanie bolo v súlade s článkom 19 ods. 2 Charty v spojení s jej článkom 4, keďže islandský štátny príslušník sa v prípade svojho vydania odvolával na vážne riziko neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania.⁶⁸ Súdny dvor na tento účel pripomenul, že tento členský štát sa v súlade s článkom 4 Charty, ktorý zakazuje neľudské alebo ponižujúce tresty alebo zaobchádzanie, nemôže obmedziť len na zohľadnenie vyhlásení žiadajúceho tretieho štátu alebo prijatie medzinárodných zmlúv týmto štátom, ktoré v zásade zaručujú dodržiavanie základných práv. Príslušný orgán dožiadaného členského štátu musí na účely tohto overenia vychádzať z objektívnych, spoľahlivých, presných a náležite aktualizovaných informácií, pričom tieto informácie môžu vyplývať najmä z medzinárodných súdnych rozhodnutí, ako sú rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva, zo súdnych rozhodnutí dožadujúcich tretích štátov, ako aj z rozhodnutí, správ a iných dokumentov vypracovaných orgánmi Rady Európy alebo v rámci systému Organizácie spojených národov.⁶⁹

101. Súdny dvor tiež konštatoval, že okolnosť, že Islandská republika udelila vyžiadanej osobe azyl z dôvodu, že bola vo svojom štáte pôvodu vystavená riziku neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania, predstavuje osobitne závažnú skutočnosť, ktorú musí príslušný orgán dožiadaného členského štátu zohľadniť na účely overenia, že vydanie neporuší práva zaručené Chartou, najmä v jej článku 19 ods. 2⁷⁰

⁶⁸ Pozri rozsudok Ruska Federacija (body 64 a 65).

⁶⁹ Pozri rozsudok Ruska Federacija (bod 65 a citovaná judikatúra).

⁷⁰ Pozri rozsudok Ruska Federacija (bod 66). Podľa Súdneho dvora táto skutočnosť je o to závažnejšia na účely tohto overenia, ak sa udelenie azylu zakladalo práve na sťahaniach vedených voči tejto osobe v jej štáte pôvodu, ktoré viedli k podaniu žiadosti tohto štátu o vydanie tejto osoby (bod 67).

102. Súdny dvor následne spresnil dôsledky, ktoré mal príslušný orgán dožiadaného členského štátu vyvodiť z rozhodnutia írskych orgánov, ktoré priznali vyžiadanej osobe azyl.

103. Podľa Súdneho dvora tak v prípade neexistencie osobitných okolností, najmä významného vývoja situácie v žiadajúcom treťom štáte alebo závažných a dôveryhodných informácií preukazujúcich, že osobe, ktorej vydanie sa žiada, bol udelený azyl pri utajení skutočnosti, že sa proti nej viedli trestné stíhania v jej štáte pôvodu, musí existencia takého rozhodnutia viesť príslušný orgán dožiadaného členského štátu k odmietnutiu vydania podľa článku 19 ods. 2 Charty.⁷¹

104. Uvádzam, že prejednávaná vec patrí do odlišného skutkového a právneho kontextu, na základe čoho je potrebné preskúmať, či by sa tu malo prijať rovnaké riešenie, ktoré spočíva v tom, že v rámci konania o vydaní sa rozhodnutiu o priznaní postavenia utečenca prijatému príslušným orgánom iného členského štátu pripíše vysoká hodnota indície rizika porušenia zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia.

105. Vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok Ruska Federacija, totiž azyl udelila Islandská republika. Hoci sa však táto republika zúčastňuje na „Dublinskom“ systéme, pokiaľ ide o kritériá a mechanizmy umožňujúce určiť členský štát zodpovedný za posúdenie žiadosti o azyl⁷², neuplatňuje smernice 2011/95 a 2013/32, ktoré tvoria predmet otázky položenej v prejednávanej veci.⁷³

106. V prejednávanej veci ide o určenie účinku, ktorý má v súlade s právom Únie v rámci konania o vydaní vedenom v jednom členskom štáte rozhodnutie, ktorým príslušné orgány iného členského štátu priznali postavenie utečenca podľa spoločných pravidiel a kritérií práva Únie v oblasti medzinárodnej ochrany. Podľa môjho názoru okolnosť, že táto otázka vyvstáva medzi dvoma členskými štátmi, ktoré sú povinné vykonávať sekundárne právo Únie v oblasti medzinárodnej ochrany a teda dodržiavať spoločné pravidlá a kritériá stanovené týmto právom, musí viesť k názoru, že riešenie prijaté Súdny dvorom v jeho rozsudku Ruska Federacija platí o to viac v tomto kontexte. Inými slovami, ak Súdny dvor považoval za dôležité zohľadniť v konaní o vydaní vedenom členským štátom rozhodnutie o udelení azylu prijaté Islandskou republikou, musí tak byť *a fortiori* rovnako, pokiaľ ide o rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca prijaté členským štátom.

107. Okrem toho uvádzam, že ak z dôvodov, ktoré som vysvetlil vyššie, orgán jedného členského štátu, ktorý je príslušný rozhodnúť o žiadosti o vydanie, nemôže byť viazaný rozhodnutím o priznaní postavenia utečenca prijatým iným členským štátom, bolo by určite v rozpore s procesom budovania spoločného európskeho azylového systému, podľa toho, čo stanovuje článok 78 ods. 2 ZFEÚ, domnievať sa, že členský štát by mohol v rámci konania o vydaní nevziať do úvahy rozhodnutie iného členského štátu priznávajúce postavenia utečenca vyžiadanej osobe. Naopak, medzi orgánmi členských štátov by sa mal uplatňovať duch spolupráce a vzájomnej

⁷¹ Pozri rozsudok Ruska Federacija (bod 68).

⁷² Pozri dohodu medzi Európskym spoločenstvom a Islandskou republikou a Nórskym kráľovstvom o kritériách a mechanizmoch na určenie štátu zodpovedného za preskúmanie žiadosti o azyl podanej v členskom štáte alebo na Islande, alebo v Nórsku (Ú. v. ES L 93, 2001, s. 40; Mim. vyd. 19/004, s. 78).

⁷³ Pokiaľ ide o Nórske kráľovstvo, pozri rozsudok z 20. mája 2021, VL.R. (Žiadosť o azyl, ktorú Nórsko zamietlo) (C-8/20, EU:C:2021:404, body 39 a 45).

dôvery⁷⁴ v rozsahu, v akom poskytnutie medzinárodnej ochrany vyžiadanej osobe členským štátom predstavuje významnú indíciu, že ide o politicky prenasledovanú osobu⁷⁵, a konanie o vydaní musí byť vedené pri dodržiavaní práva na azyl zakotveného v článku 18 Charty.

108. Z vyššie uvedeného vyplýva, že príslušný orgán dožiadaného členského štátu musí na účely overenia, či vydanie neporušuje zásadu zákazu vyhostenia alebo vrátenia, prihliadnuť na rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca prijaté iným členským štátom, ktoré predstavuje osobitne významnú skutočnosť na účely tohto overenia.⁷⁶ Tento orgán, hoci si vo veci samej zachováva svoju diskrečnú právomoc v rámci autonómneho a aktualizovaného preskúmania podmienok stanovených v § 6 ods. 2 IRG a v článku 3 ods. 1 a 2 Európskeho dohovoru o vydávaní, ktoré je povinný vykonať, tak musí určiť konkrétne okolnosti, ktoré by ho viedli k odchýleniu sa od posúdenia vykonaného talianskym orgánom, ktorý predtým priznal vyžiadanej osobe postavenie utečenca.

109. Cieľ, ku ktorému musí smerovať spoločný európsky azylový systém v súlade s tým, čo stanovuje článok 78 ods. 2 ZFEÚ, teda svedčí v prospech povinnosti orgánu dožiadaného členského štátu náležite prihliadnuť na rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca prijaté iným členským štátom a odchýliť sa od neho len v prípade existencie osobitných okolností. V prípade existencie týchto okolností totiž zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia nie je porušená, keďže dotknutá osoba si viac nemôže uplatňovať postavenie utečenca.

110. Výklad, ktorý navrhujem prijať Súdnemu dvoru v línii jeho rozsudku Ruska Federacija, je podľa mňa v súlade so spôsobom, ktorým treba posudzovať extrateritoriálny účinok Ženevského dohovoru. Z usmernenia UNHCR totiž vyplýva, že „postavenie utečenca vyžiadanej osoby, [ktoré jej bolo priznané v inom ako dožiadanom štáte] je významnou skutočnosťou a musí byť zohľadnené orgánmi vydávacieho konania dožiadaného členského štátu, keď sa snažia určiť, či by vydanie bolo v súlade so zásadou zákazu vyhostenia alebo vrátenia“⁷⁷. Zdá sa, že UNHCR chápe extrateritoriálny účinok postavenia utečenca v tom zmysle, že toto postavenie priznané štátom, ktorý je zmluvnou stranou tohto dohovoru, „môže byť spochybnené iným štátom, ktorý je tiež zmluvnou stranou, iba vo výnimočných prípadoch, ak sa zdá, že dotknutá osoba zjavne nespĺňa podmienky požadované [uvedeným dohovorom], napríklad ak sa zistia skutočnosti, ktoré naznačujú, že pôvodne urobené vyhlásenia boli podvodné alebo preukazujúce, že na dotknutú osobu sa vzťahuje jeden z dôvodov vylúčenia stanovených v [tomto dohovore]“⁷⁸.

111. Vzhľadom na význam, ktorý musí dožiadaný členský štát v rámci svojho autonómneho a aktualizovaného preskúmania dodržiavania zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia pripísať rozhodnutiu o priznaní postavenia utečenca, ktoré prijal iný členský štát, musí dôjsť k výmene

⁷⁴ Pozri analogicky rozsudok z 2. apríla 2020, Komisia/Polsko, Maďarsko a Česká republika (Dočasný mechanizmus premiestnenia žiadateľov o medzinárodnú ochranu) (C-715/17, C-718/17 a C-719/17, EU:C:2020:257, body 164 a 182).

⁷⁵ Pozri SCHIERHOLT, C., ZIMMERMANN, F.: § 6 Politische Straftaten, politische Verfolgung. In: SCHOMBURG, W., LAGODNY, O.: *Internationale Rechtshilfe in Strafsachen*. München: C. H. Beck, 2020, 6. vydanie, s. 130.

⁷⁶ Pozri FORTEAU, M., LALY-CHEVALIER, C.: c. d., kde sa uvádza, že „informácie zistené v kontexte vydávacieho konania môžu mať vplyv na rozhodnutie o žiadosti o azyl a najmä na uplatnenie doložiek o vylúčení, zatiaľ čo naopak výsledok azylového konania bude predstavovať hlavnú skutočnosť, ktorú dožiadaný členský štát bude musieť zohľadniť pri rozhodovaní, či vyžiadanú osobu možno alebo nemožno zákonne vydať“ (s. 162).

⁷⁷ Pozri usmernenie UNHCR (bod 55).

⁷⁸ Pozri usmernenie UNHCR (bod 55). Pozri v tejto súvislosti FORTEAU, M., LALY-CHEVALIER, C.: c. d. Tito autori z daných skutočností vyvodzujú, že „obsah výnimiek, ktoré UNHCR pripúšťa v súvislosti s [extrateritoriálnym účinkom Ženevského dohovoru] prezrádza..., že konajúci súd má v skutočnosti stále právomoc znovu preskúmať spis a skontrolovať dôvodnosť posúdenia cudzieho orgánu“. Podľa nich „sa teda nezdá, že ide o skutočný ‚extrateritoriálny‘ účinok v takom zmysle, ktorý by mal v rámci mechanizmu vzájomného uznávania – mechanizmu, ktorý navyše [Ženevský dohovor] neupravuje. Zdá sa, že prostredníctvom ‚extrateritoriálneho účinku‘ UNHCR v konečnom dôsledku sleduje dôkazný účinok a nie vykonateľnosť rozhodnutia vydaného cudzím orgánom“ (s. 186 a 187).

informácií medzi príslušnými orgánmi týchto dvoch členských štátov.⁷⁹ Táto výmena informácií, ktorá sa vyžaduje v zmysle zásady lojálnej spolupráce medzi členskými štátmi, môže tiež zabezpečiť koherentnosť rozhodnutí v rámci PSBS.

D. Preskúmanie dodržania zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia príslušným orgánom dožiadaného členského štátu musí byť vykonané pri dodržaní zásady lojálnej spolupráce a požiadavky koherentnosti rozhodnutí v rámci PSBS

112. Dôkazný účinok, ktorý treba priznať rozhodnutiu o priznaní postavenia utečenca prijatému v inom členskom štáte, než je ten, ktorý má posúdiť žiadosť o vydanie, znamená, že aj keď toto rozhodnutie nemá záväzný účinok, orgán poverený posúdením, či danej žiadosti treba vyhovieť, je povinný viesť všetky potrebné vyšetrovania na účely určenia, či je vyžiadaná osoba vystavená nebezpečenstvu prenasledovania v žiadajúcom štáte, na základe čoho by sa ešte mohla odvolávať na svoje postavenie utečenca, a či sú ohrozené ďalšie základné práva tejto osoby⁸⁰. Vyplýva z toho, že orgán príslušný v oblasti vydávania musí kontaktovať orgán, ktorý priznal vyžiadanej osobe postavenie utečenca, aby od neho získal potrebné informácie, ktoré má tento k dispozícii. Okrem toho v rozsahu, v akom je fáza týkajúca sa azylového konania vedená špecializovanými pracovníkmi s podrobnými znalosťami v danej oblasti, je dôležité, aby orgán príslušný v oblasti vydávania požiadal o stanovisko orgánu, ktorý prijal rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca.

113. Dodávam, že preskúmanie týkajúce sa dodržiavania zásady špeciality neoslobodzuje orgán príslušný v oblasti vydávania overiť, pri oboznámení sa s azylovým spisom a po začatí dialógu s orgánom, ktorý priznal postavenie utečenca, či sa vyžiadaná osoba ešte môže domáhať postavenia utečenca. Orgán príslušný v oblasti vydávania v konaní vo veci samej teda musí najprv dôkladne preskúmať, či existuje nebezpečenstvo prenasledovania, v súlade s tým, čo stanovuje § 6 ods. 2 IRG, a následne overiť, či zásada špeciality alebo prípadné záruky môžu účinne odstrániť túto hrozbu.⁸¹ Na tento účel musí daný orgán pri svojom posudzovaní žiadosti o vydanie zohľadniť skutkové okolnosti získané v rámci konania o azyl. Obsah azylového spisu môže v tejto súvislosti poskytnúť náznak o úrovni dôveryhodnosti záruk poskytnutých žiadajúcim štátom, napríklad odhalením skutočností, ktoré naznačujú, že v jednotlivých prípadoch sa nemá očakávať dodržiavanie poskytnutých záruk.⁸²

114. V rámci podrobného preskúmania záruk poskytnutých žiadajúcim štátom sa musí dožiadaný štát ubezpečiť, ako som už uviedol vyššie, že pod zámienkou stíhania za nepolitický trestný čin žiadajúci štát v skutočnosti nesleduje stíhanie za politický trestný čin alebo prenasledovanie vyžiadanej osoby z politického dôvodu. V tejto súvislosti treba byť osobitne ostražitý, pokiaľ ide

⁷⁹ V tejto súvislosti sa mi zdá relevantné urobiť paralelu so situáciou, ktorú som spomenul vyššie, v ktorej pri uplatnení článku 33 ods. 2 písm. a) smernice 2013/32, ktorý predstavuje vyjadrenie zásady vzájomnej dôvery, majú členské štáty možnosť vyhlásiť za neprípustnú novú žiadosť o medzinárodnú ochranu, pokiaľ iný členský štát už poskytol túto ochranu. Táto zásada, ako aj zásada lojálnej spolupráce podľa mňa tiež vyžadujú, aby orgán členského štátu príslušný v oblasti posudzovania, ktorý sa rozhodne – alebo má povinnosť, za predpokladu zdôrazneného v rozsudku z 19. marca 2019, Ibrahim a i. (C-297/17, C-318/17, C-319/17 a C-438/17, EU:C:2019:219) – vykonať svoje vlastné posúdenie tejto žiadosti, nemohol nezohľadniť rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca prijaté iným členským štátom. Tento orgán je teda povinný zohľadniť toto rozhodnutie po výmene informácií s orgánom, ktorý ho prijal, pričom sa od neho môže odchyliť, ak zistí osobitné okolnosti, ktoré môžu odôvodniť prijatie rozhodnutia idúceho v odlišnom smere. Hoci v tejto súvislosti platí, že existencia kritérií harmonizovaných normotvorcom Únie vedie k tomu, že posúdenia vykonané orgánmi, ktoré následne rozhodujú, by sa v zásade mali zbíhať, nemožno však vylúčiť, že znovu konajúci orgán dospeje k záveru odlišnému od toho, ku ktorému predtým dospel iný orgán. To môže nastať v prípade, keď sa konštatuje zmena okolností alebo ak sa objaví nová skutočnosť, ktorá bola neznáma členskému štátu, ktorý priznal postavenie utečenca. Nová žiadosť by vtedy mohla byť zamietnutá.

⁸⁰ Pozri SCHIERHOLT, C., ZIMMERMANN, F.: c. d., s. 129.

⁸¹ Pozri SCHIERHOLT, C., ZIMMERMANN, F.: c. d., s. 129.

⁸² Pozri MARX, R.: *AsylG – Kommentar zum Asylgesetz*. 10. vydanie. Köln: Luchterhand, 2019, s. 275, § 10. V tejto súvislosti pripomínam požiadavky v oblasti záruk, ktoré Súdny dvor uviedol vo svojom rozsudku Ruska Federácia (bod 65).

o okolnosť, že žiadosť o vydanie pochádza zo štátu pôvodu vyžiadanej osoby, voči ktorej došlo v rámci priznania jej postavenia utečenca k uznaniu potreby poskytnutia pomoci. To predpokladá, že žiadajúci štát poskytne náležité a spoľahlivé záruky, že nedôjde k zvýšeniu rizika, a to v zmysle, ktorý vyžaduje článok 3 ods. 2 Európskeho dohovoru o vydávaní.

115. Potreba zaručiť koherentnosť rozhodnutí prijatých v rámci PSBS tiež vyžaduje, aby došlo k výmene informácií medzi príslušným orgánom v oblasti vydávania a orgánom, ktorý vyžiadanej osobe priznal postavenie utečenca, a to v súlade so zásadou lojálnej spolupráce.⁸³

116. Táto výmena informácií môže byť užitočná najmä vtedy, keď skutočnosti uvedené v žiadosti o vydanie môžu viesť orgán, ktorý priznal postavenie utečenca, k odňatiu tohto postavenia vyžiadanej osobe, napríklad ak tieto skutočnosti odhalia existenciu prípadu vylúčenia z tohto postavenia.⁸⁴ Oznamenie všetkých potrebných informácií tomuto orgánu orgánom povereným posúdením žiadosti o vydanie je o to dôležitejšie, že článok 45 ods. 3 smernice 2013/32 stanovuje, že rozhodnutie príslušného orgánu o odňatí medzinárodnej ochrany uvádza skutkové a právne dôvody, na ktorých sa toto rozhodnutie zakladá. Tento orgán musí mať preto k dispozícii všetky relevantné informácie, aby mohol na ich základe vykonať vlastné posúdenie všetkých skutočností dotknutého prípadu s cieľom určiť význam svojho rozhodnutia a uviesť jeho úplné odôvodnenie.⁸⁵

V. Návrh

117. Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálnu otázku, ktorú položil Oberlandesgericht Hamm (Vyšší krajský súd Hamm, Nemecko) takto:

Článok 78 ods. 2 ZFEÚ, ako aj článok 21 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany a článok 9 ods. 2 a 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany

⁸³ Pozri FORTEAU, M., LALY-CHEVALIER, C.: c. d., kde sa uvádza, že „azylové konania a konania o vydaní musia byť predmetom koordinácie tak, aby sa zabezpečilo, že požiadavky každého z nich sa zohľadnia pri výkone toho druhého“, a zároveň, že „v žiadnom prípade nejde o preváženie jedného konania nad druhým“ (s. 153). Vzťah medzi týmito dvoma konaniami nemá byť preto chápaný z hľadiska „normatívneho konfliktu“, ale hľadaním „konformného uplatňovania alebo výkladu“, aby „tieto dve odvetvia práva mohli koexistovať“ (s. 155). Inými slovami nejde o uprednostnenie práva na vydanie pred právom utečencov alebo naopak, ale „o zabezpečenie súčasného uplatňovania oboch“ (s. 156). Teda „oba súbory pravidiel sa riadia komplexnou dynamikou zmierenia alebo koordinácie a nie zjednodušenou zásadou hierarchie“ (s. 158). Títo autori sa okrem toho domnievajú, že „spolupráca medzi azylovými a vydávacími orgánmi sa môže ukázať ako veľmi užitočná... podpora rýchlejšieho a zároveň informovanejšieho rozhodovania vďaka plynulejšiemu zdieľaniu informácií“ (s. 162).

⁸⁴ V tejto súvislosti pripomínam, že podľa článku 14 ods. 3 písm. a) smernice 2011/95 „členské štáty zrušia, ukončia alebo odmietnu obnoviť postavenie utečenca štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva, ak po tom, ako im bolo priznané postavenie utečenca, dotknutý členský štát preukázal, že nemali mať postavenie utečenca alebo sú vylúčení z postavenia utečenca v súlade s článkom 12 [tejto smernice]“. Toto posledné ustanovenie stanovuje vo svojom odseku 2 písm. b), že „štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátneho občianstva sú vylúčení zo získania postavenia utečenca, ak existujú vážne dôvody domnievať sa... že sa dopustili vážneho nepolitického trestného činu mimo štátu svojho azylu pred tým, ako v ňom boli prijatí ako utečenci“.

⁸⁵ Pozri najmä rozsudok zo 6. júla 2023, Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Utečenec, ktorý sa dopustil závažného trestného činu) (C-8/22, EU:C:2023:542, bod 62 a citovaná judikatúra).

sa majú vykladať v tom zmysle, že:

pokiaľ sa štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý v jednom členskom štáte získal postavenie utečenca, týka v inom členskom štáte, v ktorom sa trvale zdržiava, žiadosť o vydanie pochádzajúca z jeho tretej krajiny pôvodu, dožiadaný členský štát nie je v rámci posudzovania tejto žiadosti viazaný rozhodnutím o priznaní tohto postavenia, ktoré prijal prvý členský štát, na základe čoho nie je povinný odmietnuť vydať túto osobu dovtedy, kým bude toto rozhodnutie platné.

Zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia, ktorá je zaručená ako základné právo v článku 18 Charty základných práv Európskej únie v spojení s článkom 33 Dohovoru o právnom postavení utečencov, ktorý bol doplnený Protokolom týkajúcim sa právneho postavenia utečencov, ako aj v článku 19 ods. 2 Charty základných práv, ukladá dožiadanému členskému štátu povinnosť odmietnuť vydať vyžiadanú osobu, pokiaľ sa tento štát po autonómnom a aktualizovanom preskúmaní dodržiavania tejto zásady domnieva, že existujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že táto osoba bude v krajine, do ktorej má byť vrátená, vystavená skutočnému nebezpečenstvu zaobchádzania zakázaného týmito ustanoveniami Charty základných práv.

Rozhodnutie o priznaní postavenia utečenca prijaté iným členským štátom predstavuje v rámci tohto preskúmania osobitne závažnú skutočnosť, ktorú musí dožiadaný členský štát zohľadniť na účely overenia, že vydanie neporuší práva zaručené článkom 18 a článkom 19 ods. 2 Charty základných práv. Na tento účel a s cieľom zabezpečiť koherentnosť rozhodnutí prijatých v rámci priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti musí dôjsť k výmene informácií medzi príslušnými orgánmi týchto členských štátov v súlade so zásadou lojálnej spolupráce uvedenou v článku 4 ods. 3 ZEÚ.